

ΔΡΑΣΗ Ε.2

Τελική Αναφορά Αξιολόγησης

ACTION E.2

Final Evaluation Report

LIFE08 NAT/GR/533

**“Fire RestorAtion Methodology for MEditerranean Forests – environmental safety & sustainability of 4 interventions in the Rhodes NATURA 2000 site”
FRAMME**

September 2013

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

FRAMME: Fire RestorAtion Methodology for MEditerranean Forests – environmental safety & sustainability of 4 interventions in the Rhodes NATURA 2000 site

ΕΛΕΤ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

ΔΡ: Δήμος Ρόδου

ΟΠΠ: Εργαστήριο Οικολογίας & Προστασίας Περιβάλλοντος - Γεωπονικό

Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΠ: Επιτροπή Ποιότητας

ΕΟΠ: Εξωτερική Ομάδα Παρακολούθησης

ΠΔ: Προπαρασκευαστικές Δράσεις

ΔΔ: Δράσεις Διατήρησης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛΙΔΑ
EXECUTIVE SUMMARY	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	8
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΡΟΩΝ	16
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΩΝ	18
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΧΥΣΗΣ	22
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	35

Executive Summary

This report is the second program evaluation of the FRAMME project. The evaluation was carried out during the entire project duration, performed at regular yearly intervals in accordance with the progress of the project. The evaluation is based on the initial Evaluation Plan which was submitted with the Inception Report and was used throughout the course of FRAMME in order to assess the implementation and the effectiveness of interventions, and to determine the impact on society, the competent institutions and the scientific community. This assessment was based on information collected, including deliverables and management archives, correspondence, the accounting system, dates of achievement milestones and of course the project's output indicators.

The EE project team was responsible for the Evaluation and Project Management, and carried these two tasks mainly via careful record keeping (technical and financial), regular communication with the beneficiaries, subcontractors, the External Monitoring Team and the EC, regular meetings etc. When the team identified a potential threat (e.g. project termination) or delay, all the necessary steps were taken, in order to overcome obstacles. At a certain point, after the project team had exhausted all means possible, had to even proceed with legal action towards one of the beneficiaries due to serious delays in the C actions implementation that were putting the entire project at risk. Along with the Scientific Coordinator, the new EPM restructured the field works, since it was clear that it is very difficult and time consuming for MR to mobilize its human resources and overcome the red tape associated with local authorities processes. Thus the project team decided to assign crucial activities, which were MR's responsibility, to the other two more flexible beneficiaries, EE and LEES. The project team selected the proactive involvement of the EE and LEES teams in the field work, which until then had been MR's responsibility and had experienced very significant delays. Such strategic changes in the project structure, management and responsibilities resulted in progress being achieved with regard to a large part of the concrete actions in a short period, compensating significantly for the long previous delays. Several pending issues in relation to certain actions implementation were resolved and obstacles were removed. Unfortunately, despite the positive results brought on by these management changes the project was terminated on 27/06/2013 and all activities were stopped on 30/06/2013.

Despite this early termination from the EC, the project team managed to produce all the Preparatory Actions Deliverables in addition to a significant number of results with regard to the Concrete Conservation Actions:

- From a total of 64 plots, the project team has fenced 32 plots, i.e. 50% of the project's experimental plots have been fenced.
- Maintenance and repair of anti-erosion logs has been carried out in 15 plots.
- Planting has been carried out in 14 plots with a total of 1500 local pines, cypresses and junipers. Planted plots are regularly irrigated (12 ha).
- Soil improvement has taken place in 12 plots.
- The Agricultural University managed to produce the GIS tool and a first version (without the required period for integrated monitoring) of the Good Practice Guide which is the project's key deliverable.

The project's dissemination activities had also reached a very good level of progress, producing almost all the expected deliverables.

The project's financial management was properly carried out and does not present significant deviations from the original agreed budget that are not explained or called for. Given the fact that the project was terminated a year and a half in advance of the foreseen termination date, there are no cost categories which have exceeded 100% of the foreseen cost as can be observed from the table in Chapter 6 of the Final Report. No cost category exceeds the 10% or the 30.000€ margin following article 26 of the Common Provisions.

The Evaluation Report presented here is analyzed via 5 main chapters:

1. **Internal Procedures Evaluation** – assessment of the main administrative processes (e.g. cooperation, internal communication problems, deadlines, meetings).
2. **Outputs Evaluation** - assessment of the project implementation and success based on FRAMME's output indicators that were submitted to the EC via the Inception Report.
3. **Deliverables Evaluation** – with respect to quality, cost and compliance schedules. The beneficiaries and subcontractors provided input and a project quality control team was set up that met regularly and reviewed each deliverable.

4. **Dissemination Evaluation** - evaluation of awareness raising and communication actions based on FRAMME output indicators.
5. **Financial Management Evaluation**– project progress in accordance with the initial budget.

The Evaluation has resulted in the following indicator-based assessment, which also proves that despite its unexpected termination, the FRAMME project managed to produce significant results. The following 10 Output Indicators produced by FRAMME and submitted to the EC via the Inception Report were used as the basis of the evaluation and review:

No.	Indicator	Target	Achieved	Comments
1	Spatial Planning Index	1	1	
2	Action Planning Index	4	4	
3	Management Planning Index	1	1	
4	Study and Inventory Index	6	6	
5	Restoration Index	64 ha	n/a	Cannot be determined due to an unexpected – early project termination
6	Reintroduction Index	64 ha	n/a	Cannot be determined due to an unexpected – early project termination
7	Conservation Index	16 ha	16 ha	
8	Workshop, Seminar & Conference Index	100	98	
9	Media Index	500.000	290.176 (+ 321.795)	If one includes the island's 2013 summer tourist visitors that have potentially viewed the project Notice Boards placed at central locations within the island town and port, then the target is achieved.
10	Publication Index	6	7	

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η στρατηγική αξιολόγησης ήταν κρίσιμη για την επιτυχία του προγράμματος FRAMME. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές προσεγγίσεις με σκοπό να καταλήξει τόσο σε συγκεντρωτικά όσο και αθροιστικά αποτελέσματα. Η παρούσα Αναφορά Αξιολόγησης έχει συνταχθεί και έχει συμφωνηθεί από την ομάδα αξιολόγησης η οποία ταυτίζεται με την ΕΠ του FRAMME.

Ο σκοπός της παρούσας Αναφοράς είναι να αναδείξει τα θετικά και αρνητικά σημεία της πορείας υλοποίησης του FRAMME καθώς και τις δράσεις αντιμετώπισης των όποιων εμποδίων και προβλημάτων, έτσι ώστε να αποσαφηνιστεί η πορεία του έργου, η εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος. Η μέχρι πρότινος διαδικασία αξιολόγησης (πριν την ενημέρωση για οριστική περάτωση) παρείχε στον συντονιστή δικαιούχο μία ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με την πορεία της επιστημονικής καθοδήγησης του προγράμματος αλλά και της καθημερινής διαχείρισης των απρόβλεπτων εμποδίων-εξόδων, έτσι ώστε να προχωράει στις απαραίτητες διορθωτικές κινήσεις για επίτευξη των στόχων, την ολοκλήρωση των παραδοτέων και την έγκαιρη υλοποίησή τους σύμφωνα και με τα ορόσημα του FRAMME.

Ο γενικός στόχος της δράσης E.2 ήταν να εξασφαλιστεί η ποιότητα και ο σωστός συγχρονισμός των δράσεων του FRAMME με το πρόγραμμα συγχρηματοδότησης, η αποδοτική ολοκλήρωση των παραδοτέων, η αξιολόγηση της διάχυσής τους και η επάρκεια των διατιθέμενων από τους συνδικαιούχους πόρων.

Αντικείμενα αξιολόγησης αποτελούν η επίτευξη των ποιοτικών προδιαγραφών και η παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος σε σύγκριση πάντα με τα προβλεπόμενα στην εγκεκριμένη πρόταση.

Οι βασικές αρχές της αξιολόγησης συμπεριλαμβάνουν:

- Η αξιολόγηση ενσωματώθηκε πλήρως στο πρόγραμμα δράσης του FRAMME και πραγματοποιήθηκε συστηματικά.
- Η αξιολόγηση επεδίωξε την συλλογή στοιχείων χρησιμοποιώντας και ποσοτικές αλλά και ποιοτικές μεθόδους,
- Η αξιολόγηση αποτίμησε την αποτελεσματική χρήση του χρόνου και των πόρων,

- Η αξιολόγηση ήταν ευθύνη όλων των συμμετεχόντων στο FRAMME.
- Η αξιολόγηση επεκτάθηκε τόσο σε διαθρωτικά όσο και αθροιστικά συμπεράσματα.
- Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σε όλη τη διάρκεια του FRAMME,

Από πρακτική άποψη, έλαβαν χώρα οι ακόλουθες δραστηριότητες:

- Εσωτερικός έλεγχος και αξιολόγηση των διαδικασιών του FRAMME κυρίως με μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κατά τη διάρκεια των εσωτερικών συνεδριάσεων.
- Αξιολόγηση των εκροών του FRAMME που σχετίζονται με τις ΠΔ και ΔΔ του προγράμματος και των δραστηριοτήτων διάχυσης - επικοινωνίας, οι οποίες διενεργούνται με την χρήση των δεικτών εκροών.
- Αξιολόγηση της προόδου του FRAMME σε ετήσια βάση και αναλόγως με την διαθεσιμότητα των τελικών παραδοτέων των δράσεων και των ημερομηνιών ορόσημα του FRAMME. Εδώ συμπεριλαμβάνεται και η ποιοτική αξιολόγηση των τελικών παραδοτέων από την ΕΠ.
- Αξιολόγηση της επάρκειας της χρηματοδότησης και της εξυπηρέτησης της από τους συνδικαιούχους, η οποία εκτελείται τόσο διαχειριστικά μέσω της παρακολούθησης των σχετικών αρχείων όσο και συμμετοχικά στις εξαμηνιαίες συνεδριάσεις της ΕΠ.
- Επίσημη αξιολόγηση από την ΕΟΠ και την μονάδα LIFE+.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Η αξιολόγηση των εσωτερικών διαδικασιών βασίστηκε κυρίως στην ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των παρακάτω στοιχείων:

Συνεργασία

Συντονιστής Δικαιούχος: 1) Ισχυρή δέσμευση για το πρόγραμμα από κάθε δικαιούχο (π.χ. βαθμός στον οποίο κάθε δικαιούχος είναι έτοιμος να δεσμεύσει το χρόνο και τους πόρους όπως απαιτείται). 2) Σαφής ένδειξη στο πρόγραμμα εργασιών της διανομής των ρόλων και των ευθυνών μεταξύ των συνεργατών.

Δικαιούχοι: 1) Ισχυρή δέσμευση από το συντονιστή δικαιούχο (π.χ. προθυμία και δυνατότητα να επιλυθούν τα προβλήματα)

Εσωτερική Επικοινωνία

Συντονιστής Δικαιούχος: 1) Αποτελεσματική, αξιόπιστη, συνεχής και ανέξοδη επικοινωνία μεταξύ των δικαιούχων (π.χ. επαρκής υποδομή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2) Έλεγχος και συστάσεις για τη βελτίωση.

Δικαιούχοι: 1) Σαφήνεια επικοινωνίας

Διαχείριση Προβλημάτων

Συντονιστής Δικαιούχος: 1) Παρακολούθηση από τον συντονιστή δικαιούχο. 2) Αποτελεσματική και έγκαιρη αντιμετώπιση προβλημάτων. 3) Έλεγχος και συστάσεις για τη βελτίωση.

Προθεσμίες

Συντονιστής Δικαιούχος: 1) Παρακολούθηση από τον συντονιστή δικαιούχο. 2) Συστάσεις στους συν δικαιούχους για την κατάλληλη ανταπόκριση στο χρονοδιάγραμμα.

Τρίτοι (π.χ. Υπεργολάβοι): 1) Feedback

Συναντήσεις

Συντονιστής Δικαιούχος και Δικαιούχοι: 1) Αξιολόγηση των συνεδριάσεων. 2) Ποιότητα της οργάνωσης, των πρακτικών και της διαθέσιμης τεχνικής υποδομής. 3) Αριθμός συνεδριάσεων σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασιών, το προπαρασκευαστικό υλικό, τα πρακτικά μετά από τις συνεδριάσεις, την αδυναμία και τη βελτίωση.

Διοίκηση έργου

Δικαιούχοι: 1) Ποιότητα των διαδικασιών διαχείρισης του FRAMME. 2) Αποτελεσματική διαχείριση και ηγεσία από τον συντονιστή δικαιούχο. 3) Αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης. 4) Ποιότητα της διαδικασίας διάδοσης και της εφαρμογής του προγράμματος εργασιών (π.χ. ταχύτητα απάντησης στα ερωτήματα, ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, σαφής καθοδήγηση για τα τεχνικά και οικονομικά ζητήματα, αποτελεσματική σύνδεση μεταξύ των συνεργατών και του εξωτερικού μονάδας ελέγχου).

Η ΕΛΕΤ είχε την συνολική ευθύνη διοίκησης του έργου FRAMME, με τακτικές αναφορές στην ΕΕ και την ΕΟΠ, επικοινωνεί τακτικά με τους δικαιούχους και τους υπεργολάβους, παράγει λεπτομερές πρόγραμμα εργασιών, κατανέμει τους πόρους,

συντονίζει συναντήσεις διαχείρισης, και τηρεί συστηματικά αρχείο αλληλογραφίας κ.α.

Λόγω αλλαγών που προέκυψαν στο προσωπικό της ΕΛΕΤ (αποχώρηση Δ/ντα Συμβούλου) τον Ιανουάριο 2010 η διοίκηση του έργου δεν υλοποιείται από τον Επιστημονικό Διαχειριστή Έργου και Οικονομικό Διαχειριστή (όπως προέβλεπε η Δράση Ε1) αλλά μόνο από τον έναν από τους δύο. Αυτή η αλλαγή δεν έχει επιφέρει κάποια αλλαγή στον προϋπολογισμό του FRAMME ή στα direct personnel costs. Παρόλα αυτά ο εξωτερικός Διαχειριστής Έργου έχει ήδη προβεί σε υπερκατανάλωση του συμφωνηθέντος διαθέσιμου χρόνου του. Ο συντονιστής διερευνά σε συνεργασία με τον εξωτερικό Διαχειριστή άμεση επίλυση του θέματος για την καλύτερη εξυπηρέτηση του προγράμματος.

Λόγω του ότι οι δικαιούχοι δεν εδρεύουν όλοι στην ίδια πόλη, οι κατ' ιδίαν συναντήσεις δεν είναι ιδιαίτερα εφικτές καθώς επίσης γίνεται συνειδητή προσπάθεια να αποφεύγονται οι μετακινήσεις ώστε να μην αυξάνεται το οικολογικό αποτύπωμα. Όμως ο συντονιστής επισκέπτεται σε πολύ τακτικά χρονικά διαστήματα κάθε έναν από τους δικαιούχους και για τα ενδιάμεσα διαστήματα λαμβάνουν χώρα διαδικτυακές συναντήσεις μέσω Skype. Μέχρι σήμερα έχουν λάβει χώρα οι εξής συναντήσεις μεταξύ του Συντονιστή και των Δικαιούχων:

- Εναρκτήρια συνάντηση, 20 Ιανουαρίου, 2010, Δήμος Λίνδου, Ρόδος
- 2η Συνάντηση Δικαιούχων, Φεβρουάριος 2011, ΔΡ, Ρόδος
- 3^η Συνάντηση Δικαιούχων, 28 Νοεμβρίου 2011, ΕΛΕΤ, Αθήνα
- 1^η Έκτακτη Συνάντηση, 21 Δεκεμβρίου 2011, ΔΡ, Ρόδος
- 2η Έκτακτη Συνάντηση, 16 Μαρτίου 2012, ΔΡ, Ρόδος
- 3η Έκτακτη Συνάντηση, 14 Ιουνίου 2012, ΔΡ, Ρόδος
- 4η Έκτακτη Συνάντηση, 28 Σεπτεμβρίου 2012, ΔΡ, Ρόδος
- 5η Έκτακτη Συνάντηση, 17 Δεκεμβρίου 2012, ΔΡ, Ρόδος
- 6η Έκτακτη Συνάντηση, 14 Μαρτίου 2013, ΔΡ, Ρόδος
- 7η Έκτακτη Συνάντηση, 20 Μαρτίου 2013, ΔΡ, Ρόδος
- 8η Έκτακτη Συνάντηση, 18 Απριλίου 2013, ΔΡ, Ρόδος

Η Ατζέντα και τα Πρακτικά της Εναρκτήριας Συνάντησης υποβλήθηκαν ως Παράρτημα 5.5.1 στην Εναρκτήρια Αναφορά του FRAMME (Οκτώβριος 2010). Κατά την Εναρκτήρια Συνάντηση ορίστηκαν οι εκπρόσωποι και αρμόδιοι για το πρόγραμμα από τον κάθε δικαιούχο. Ο Συντονιστής Δικαιούχος παρουσίασε το πρόγραμμα αναλυτικά, τις υποχρεώσεις του κάθε δικαιούχου, καθώς και τα διαθέσιμα εργαλεία για την εύρυθμη υλοποίηση. Κατά την Εναρκτήρια Συνάντηση ορίστηκαν τα μέλη της ΕΠ, τα οποία και διενεργούν την παρούσα αξιολόγηση. Η ΕΠ έχει συνεδριάσει 8 φορές έως σήμερα για να ελέγχει τα Παραδοτέα καθώς και να συντάξει Σχέδιο και Αναφορά Αξιολόγησης (Ε2).

- 09/03/2010
- 30/06/2010
- 10/09/2010
- 30/09/2010
- 01/03/2011
- 01/04/2011
- 18/07/2012
- 04/12/2012

Αιτίες ανωτέρας βίας, συγκεκριμένα η διοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη, έχει οδηγήσει μέχρι στιγμής σε 14-μηνη καθυστέρηση του έργου αφού κατά την προγραμματισμένη έναρξη του έργου το 2010, οι εταίροι συμπεριλάμβαναν τους τότε Δήμους Νότιας Ρόδου, Λίνδου και Ατταβύρου, οι οποίοι μετά την διοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη ενοποιήθηκαν στον Δήμο Ροδίων. Ο Νόμος 3852/2010 εκδόθηκε σε ΦΕΚ τον Ιούνιο 2010 και τον Νοέμβριο 2010 έλαβαν χώρα οι Δημοτικές εκλογές, με τον νέο Καλλικρατικό Δήμο Ροδίων να ενεργοποιείται ουσιαστικά τον Ιανουάριο 2011.

Ο συντονιστής φρόντισε να ενημερώσει την ΕΕ για αυτή την πιθανή καθυστέρηση αρκετά νωρίτερα, κατά την υποβολή της Εναρκτήριας Αναφοράς (Οκτώβριος 2010), ώστε να προγραμματισθούν οι απαραίτητες ενέργειες.

Ο συντονιστής πραγματοποίησε συνάντηση εργασίας με τον νέο Δήμαρχο Ροδίων, στις 6-9 Φεβρουαρίου 2011, ώστε να ενημερωθεί κατάλληλα, να αποσαφηνιστούν οι υποχρεώσεις του νέου πλέον Δήμου προς το έργο και να είναι έτοιμος να προχωρήσει μόλις εγκριθεί η τροποποίηση.

Ο συντονιστής υποχρεώθηκε να εργαστεί πέραν των προβλεπόμενων από την αρχική σύμβαση χρονοδιαγραμμάτων του και να υποβάλλει το σχετικό αίτημα τροποποίησης στην ΕΕ, στις 17/05/2011, κατόπιν στενής συνεργασίας και με την ΕΟΠ, το οποίο τελικά εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2011. Με την έγκριση της τροποποίησης ο συντονιστής μέσω επιστολής (αρ.πρωτ. 817/ΕΕ, 23-11-2011), αλλά και με κατ' ίδιαν συνάντηση όλων των δικαιούχων στις 28/11/2011 στην Αθήνα, φρόντισε να ενημέρωσε αναλυτικά τον Δήμο Ρόδου σχετικά με τις άμεσες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο λόγω της επιτακτικής ανάγκης επιτάχυνσης των διαδικασιών υλοποίησης (λόγω καθυστερήσεων Καλλικράτη). Οι ενέργειες, εκτός από την υπογραφή των αναθεωρημένων συμβάσεων, αφορούσαν:

- Τον ορισμό των νέων υπευθύνων του προγράμματος από τον ΔΡ και την δέσμευση των απαιτούμενων για το έργο ανθρωπίνων πόρων
- Την ανάθεση των προβλεπόμενων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών για την υλοποίηση εργασιών πεδίου
- Την προμήθεια των προβλεπόμενων υλικών

Οι παραπάνω ενέργειες ήταν απαραίτητες όχι μόνο για την εύρυθμη συνεργασία μεταξύ των δικαιούχων αλλά κυρίως για την έγκαιρη προετοιμασία των δράσεων διατήρησης (ΔΔ) και των εργασιών πεδίου (C1, C2, C3, C4) οι οποίες εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την εποχικότητα και αποτελούν τον πυρήνα του όλου προγράμματος. Η καθυστερημένη υλοποίησή τους έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση του διαθέσιμου χρόνου παρακολούθησης (Δράση C5) η οποία θα εξάγει και το βασικότερο παραδοτέο του προγράμματος, τον Οδηγό Βέλτιστων Πρακτικών Αποκατάστασης.

Μία ακόμη ξαφνική αιτία καθυστερήσεων, λόγω της πολιτικής αστάθειας του ελληνικού Κράτους, ήταν ο 1ος Εκλογικός γύρος της 06 Μαΐου 2012 αλλά και ο 2ος επαναληπτικός εκλογικός γύρος, της 17ης Ιουνίου 2012. Οι δύο αυτές εκλογικές αναμετρήσεις σε συνδυασμό με τον εορτασμό του Πάσχα προκάλεσαν ημι-παράλυση του κρατικού μηχανισμού και των δημοτικών διεργασιών. Ακόμη κατά τις περιόδους αυτές είχαν ανασταλεί οι δημόσιες δαπάνες και αναθέσεις.

Ο συντονιστής ζήτησε εγγράφως, με αλληπάληλες επιστολές προς τον Δήμαρχο Ρόδου (Απρίλιο 2012, Μάιο 2012) αλλά και τον Επίτροπο Νομού Δωδεκανήσου (Μάρτιο 2012), και ηλεκτρονικά μηνύματα την ενημέρωση σχετικά με την πορεία των

προαναφερθεισών ενεργειών. Ο συντονιστής πραγματοποίησε έκτακτη συνάντηση στα γραφεία της ΕΛΕΤ, τον Μάιο 2011, με την ΕΟΠ, για την διερεύνηση πιθανών λύσεων ως προς τις καθυστερήσεις αυτές. Επίσης πραγματοποίησε συνολικά 5 έκτακτες επισκέψεις στην Ρόδο (Δεκέμβριο 2011, Μάρτιο 2012, Ιούνιο 2012, Σεπτέμβριος 2012, Δεκέμβριος 2012) για επιτόπια διερεύνηση του θέματος και επίλυση των καθυστερήσεων που αναγνώριζε. Ο συντονιστής ολοκλήρωσε τον έλεγχο με την ΕΟΠ στην Ρόδο στις 14 και 15 Ιουνίου. Οι βασικότερες παρατηρήσεις της ΕΟΠ, που κατατέθηκαν και κατ' ιδίαν στον ΔΡ, αφορούν τις καθυστερήσεις από πλευράς ΔΡ σχετικά με τις αναθέσεις των προβλεπόμενων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών και προμήθειες των προβλεπόμενων υλικών.

Δυστυχώς, κυρίως ο γραφειοκρατικός κυκεωνας που προέκυψε με τον Καλλικράτη, οι καθυστερήσεις λόγω εκλογών και Πάσχα, δεν κατέστησε δυνατή την πιο έγκαιρη ανταπόκριση του ΔΡ με αποτέλεσμα να υπάρχουν καθυστερήσεις όσον αφορά τις δράσεις C1, C2, C3 και C4 (υπεύθυνος δικαιούχος ΔΡ) οι οποίες με την σειρά τους δημιουργούν πρόβλημα στην δράση παρακολούθησης C5 από την οποία εξαρτάται και η τελική έκβαση και οι συνολικοί στόχοι του προγράμματος.

Η ΕΛΕΤ για να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια πίεσης προς τον ΔΡ ώστε να προχωρήσει άμεσα τις δράσεις C1, C2, C3 και C4 απέστειλε εξώδικο τον Αύγουστο 2012 στο οποίο ο ΔΡ απάντησε και στην συνέχεια δεσμεύτηκε εγγράφως για την τήρηση χρονοδιαγραμμάτων. Έκτοτε έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε αρκετές από τις δράσεις αυτές και δεν προβλέπεται να επηρεαστεί αρνητικά η δράση παρακολούθησης C5.

Με δεδομένη την χαμηλή απορρόφηση των ήδη διαθέσιμων κονδυλίων από τον ΔΡ το αίτημα ενδιάμεσης πληρωμής δεν μπορούσε να υλοποιηθεί έγκαιρα και έτσι ο συντονιστής αιτήθηκε κατά την υποβολή της 2^{ης} Αναφοράς Προόδου την αναβολή του για το Δεκέμβριο. Η καθυστερημένη απορρόφηση από τον ΔΡ δημιούργησε προβλήματα στους υπόλοιπους δικαιούχους, ΕΛΕΤ και ΟΠΠ, που έχουν προχωρήσει σε πολύ σημαντική απορρόφηση όχι μόνο των κονδυλίων της ΕΕ αλλά και της ίδιας συμμετοχής. Για τον λόγο αυτό ο συντονιστής υπέβαλλε αίτημα συγχρηματοδότησης, ύψους €123.350 για το 2012 στο Πράσινο Ταμείο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, το οποίο εγκρίθηκε.

Τέλος στις 5/10/2012 ο εξωτερικός Διαχειριστής Έργου (ΕΔΕ) υπέβαλλε την παραίτηση του την οποία και επιβεβαίωσε με μία ακόμη επιστολή στις 5/11/2012. Η

ΕΛΕΤ ξεκίνησε αμέσως τις διαδικασίες αντικατάστασης, μέσω ανακοινώσεων της θέσης στην ιστοσελίδα της ΕΛΕΤ αλλά και σε εξειδικευμένη ιστοσελίδα εύρεσης εργασίας (<http://www.kariera.gr>) με αποτέλεσμα να δεχθεί πολλές αιτήσεις και να καταλήξει στην τελική επιλογή του αντικαταστάτη τον Δεκέμβριο 2012. Ο νέος εξωτερικός Διαχειριστής συναντήθηκε με τον τέως καθώς επίσης πραγματοποίησαν κοινό ταξίδι στην Ρόδο και συνάντηση με τους λοιπούς δικαιούχους στις 17/12/2012.

Οι καθυστερήσεις υλοποίησης δράσεων από τον ΔΡ στο πεδίο συνέχισαν και κατά τους πρώτους 2 μήνες του 2013. Η ομάδα του έργου ΕΛΕΤ, με επιστολή προς τον ΔΡ. στις 02/08/13 / 86 ΕΕ προειδοποίησε για τη σοβαρή απειλή τερματισμού του έργου που θα αντιμετωπίσει εάν δεν υπάρχει άμεση και σημαντική πρόοδος σε σχέση με τις ΔΔ.

Μαζί με τον Επιστημονικό Συντονιστή, ο ΕΔΕ διοργάνωσε 5 συνεδριάσεις διαχείρισης έργων στη Ρόδο και την Αθήνα, από την ημέρα υποβολής της Ενδιάμεσης Αναφοράς. Στις περισσότερες από αυτές τις συναντήσεις, κλήθηκαν να συμμετάσχουν επίσης ο Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών (Δ. Χριστοδούλου) , ο διευθυντής της Δ.Ε.Υ.Α.Ρ. (Γ. Υψηλάντης) , μαζί με εκπροσώπους από διάφορα τμήματα και υπηρεσίες του ΔΡ (συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων σχέσεων, της πολιτικής προστασίας, εθελοντικές δραστηριότητες, περιβαλλοντική εκπαίδευση και την περιβαλλοντική διαχείριση). Οι συζητήσεις αφορούσαν την αναδιάρθρωση και τη σκοπιμότητα των έργων πεδίου. Από την υποβολή της Ενδιάμεσης Αναφοράς του έργου, η ομάδα έργου είχε εντατικοποίηση τις προσπάθειες για την επιτάχυνση των κρίσιμων ΔΔ, κυρίως μέσω των τροποποιήσεων σε σχέση με τη στρατηγική που ακολουθήθηκε σε σχέση με το βαθμό της συμμετοχής του ΔΡ. Δεδομένου ότι ήταν σαφές ότι είναι πολύ δύσκολο και χρονοβόρο για τον ΔΡ να κινητοποιήσει το ανθρώπινο δυναμικό του και να ξεπεράσει τη γραφειοκρατία που σχετίζεται με τις διαδικασίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, η ομάδα έργου αποφάσισε να αναθέσει ζωτικής σημασίας δραστηριότητες, στους άλλους δύο δικαιούχους, την ΕΛΕΤ και το ΟΠΠ, πολύ πιο ευέλικτους φορείς. Η ομάδα έργου έδωσε πραγματικά παραδείγματα επιτόπου για τη σκοπιμότητα της υλοποίησης των συγκεκριμένων ΔΔ από την ενεργητική συμμετοχή των ομάδων ΕΛΕΤ και ΟΠΠ στο έργο πεδίου, για το οποίο μέχρι τότε είχε την ευθύνη ο ΔΡ και είχε πολύ σημαντικές καθυστερήσεις .

Τέτοιες στρατηγικές αλλαγές στη δομή του έργου, τη διαχείριση και τις ευθύνες οδήγησε στην πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά σε ένα μεγάλο μέρος των συγκεκριμένων δράσεων μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, αντισταθμίζοντας

σημαντικά τις μεγάλες προηγούμενες καθυστερήσεις. Πολλά ζητήματα που εκκρεμούσαν σε σχέση με την εφαρμογή ορισμένων δράσεων επιλύθηκαν και τα περισσότερα εμπόδια απομακρύνθηκαν.

Στο μεταξύ όμως η ΕΕ απέστειλε την 1^η επιστολή για εκκίνηση διαδικασίας περάτωσης του έργου στην ΕΛΕΤ, στις 03/04/2013. Η ΕΛΕΤ απάντησε με μεγάλη λεπτομέρεια στις 09/05/2013 όπου τεκμηρίωσε πως η πρόοδος που έχει σημειωθεί εντός των τελευταίων μηνών δεν θέτει τους στόχους του προγράμματος σε κίνδυνο. Δυστυχώς η ΕΚ στις 27/06/2013 ειδοποίησε την ΕΛΕΤ για την οριστική περάτωση του προγράμματος. Τα παραδοτέα των Δράσεων Διατήρησης, που ήταν υπό την ευθύνη του ΔΡ (C1, C2, C3, C4) και του ΟΠΠ (C5), δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν στον επιθυμητό βαθμό λόγω πρόωρης περάτωσης.

Όσον αφορά την πορεία υλοποίησης και την επικοινωνία με τον τρίτο δικαιούχο, το ΟΠΠ, αναγνωρισθήκαν ιδιαίτερα προβλήματα. Κατά την διάρκεια του προγράμματος έλαβαν χώρα τακτικές συναντήσεις στο ΟΠΠ με τον συντονιστή. Κάποιες δυσκολίες που προέκυψαν σχετικά με την υλοποίηση της Α2 λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων, αντιμετωπίστηκαν πολύ αποτελεσματικά ώστε δεν υπήρξε πρόβλημα με το τελικό παραδοτέο. Η ΕΕ απέστειλε παρατηρήσεις σχετικά με την ποιότητα των παραδοτέων της δράσης Α1. Η επίλυση των προβλημάτων αυτών παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΩΝ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ. Τα παραδοτέα των Δράσεων Διατήρησης του ΟΠΠ (C5), πρόλαβαν να ολοκληρωθούν σε πολύ σημαντικό βαθμό (σχεδόν 100%) παρ' ολο που το πρόγραμμα διακόπηκε πρόωρα.

Δεν υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις στην υποβολή Αναφορών προς την ΕΕ, συγκεκριμένα:

- Εναρκτήρια Αναφορά, υποβλήθηκε στις 01/10/2010. Η ΕΕ ενημέρωσε την ΕΛΕΤ για την αποδοχή της στις 26/10/2010
- 1η Αναφορά Προόδου, υποβλήθηκε στις 01/10/2011. Η ΕΕ ενημέρωσε την ΕΛΕΤ για την αποδοχή της στις 28/10/2011
- 2η Αναφορά Προόδου, υποβλήθηκε στις 01/06/2012 σε αντικατάσταση της προβλεπόμενης Ενδιάμεσης Αναφοράς. Αυτό έγινε κατόπιν συμβουλής της ΕΟΠ. Η ΕΕ ενημέρωσε την ΕΛΕΤ για την αποδοχή της στις 13/08/2011.
- Ενδιάμεση Αναφορά, υποβλήθηκε στις 16/01/2013.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΡΩΝ

Η αξιολόγηση αυτή βασίζεται στους δείκτες εκρών φύσης (Nature Output Indicators) όπως έχουν καθοριστεί στην εγκεκριμένη πρόταση (21 εκροές) και όπως έχουν προσδιοριστεί στην Αρχική Αναφορά προς την ΕΚ (Παραρτήματα 5.4.1 & 5.4.2). Στο **Παράρτημα I** παρουσιάζεται η αξιολόγηση όλων των δεικτών, συμπεριλαμβανόμενων και των δεικτών διάχυσης που αναλύονται σε επόμενο κεφάλαιο.

Για την αποτίμηση της προόδου των ΠΔ, έχουν προσδιοριστεί 12 εκροές από τις 21 και 4 δείκτες, τους Δείκτες Σχεδιασμού, ειδικότερα:

- i. FRAMME Spatial Planning Index: Ο δείκτης αυτός αφορά τον σχεδιασμό στον χώρο του έργου και την ενσωμάτωση στον σχεδιασμό του έργου του συνόλου των χωροταξικών δεδομένων της περιοχής εφαρμογής. Η τιμή στόχος για τον δείκτη αυτό είναι 1 και απεικονίζει τον αριθμό των σχεδίων εφαρμογής του FRAMME στην περιοχή υλοποίησης.
- ii. FRAMME Action Planning Index: Ο δείκτης αυτός αφορά τον σχεδιασμό των δράσεων του FRAMME και απεικονίζει τον αριθμό των ειδικών σχεδίων δράσης αναφορικά με τα αναμενόμενα προβλήματα και δυνητικές απειλές που παρατηρούνται στην περιοχή εφαρμογής. Η τιμή στόχος για τον δείκτη αυτό είναι 4.
- iii. FRAMME Management Planning Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση του σχεδιασμού για την διαχείριση της περιοχής εφαρμογής του FRAMME και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό σχεδίων διαχείρισης της περιοχής εφαρμογής. Η τιμή στόχος για τον δείκτη είναι 1.
- iv. FRAMME Study and Inventory Index: Ο δείκτης αυτός αφορά τις μελέτες βάσης για τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά της περιοχής εφαρμογής και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό των μελετών και καταλόγων βιοποικιλότητας στην περιοχή εφαρμογής. Η τιμή στόχος για τον δείκτη αυτό είναι 6.

Οι **ΠΔ** έχουν ολοκληρωθεί και οι παραπάνω εκροές είναι αποτελέσματα – παραδοτέα των δράσεων A1 και A2 και αποτελούν τμήματα της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) της περιοχής εφαρμογής του έργου (A1) και του Σχεδίου Εφαρμογής (A2).

Όσον αφορά το **Action Planning Index**, έχουν συνταχθεί ως σήμερα και είναι Παραρτήματα της ΕΠΜ, τα εξής ειδικά σχέδια δράσης:

- Σχέδιο Δράσης για την Δημιουργία Φορέα Διαχείρισης (Παράρτημα ΙΙΙ)
- Σχέδιο Δράσης Αποκατάστασης για την περιοχή Natura 2000 (GR4210005) (Παράρτημα ΙV)
- Σχέδιο Δράσης Αντιμετώπισης των Επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής (Παράρτημα V)
- Σχέδιο Δράσης Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών (Παράρτημα VI)

Κατόπιν αξιολόγησης της ΕΠΜ από την ΕΚ, που συμπεριλαμβάνουν τα προαναφερθέντα σχέδια δράσης, διαπιστώθηκαν ελλείψεις και αστοχίες. Έγιναν όμως οι απαραίτητες διορθώσεις και συμπληρώσεις στην ΕΠΜ η οποία θα επανυποβληθεί στην ΕΚ μαζί με την Ενδιάμεση Αναφορά του έργου. **Η ΕΚ αποδέχθηκε την ΕΠΜ που υποβλήθηκε κατά την Ενδιάμεση Αναφορά, άρα η τιμή του δείκτη αυτού είναι 4. Το Management Planning Index έχει τιμή 1,** εφόσον εκπονήθηκε ξεχωριστό κεφαλαίο εντός της ΕΠΜ «Προτάσεις Διαχείρισης» και υποβλήθηκε προς την ΕΚ κατά την Ενδιάμεση Αναφορά.

Όσον αφορά το **Study and Inventory Index** η Ομάδα Έργου έχει ήδη προχωρήσει στις απαραίτητες βελτιώσεις αναφορικά με τις 6 Ειδικές Μελέτες και η ΕΚ τις έχει αποδεχθεί άρα **η τιμή του είναι 6 (εκπλήρωση στόχου).**

Όσον αφορά τις εκροές από την δράση Α2, δηλαδή το **Spatial Planning Index**, η ΕΚ έχει αποδεχθεί το Σχέδιο Εφαρμογής που υποβλήθηκε κατά την 1η Αναφορά Προόδου στις 01/10/2011, άρα **η τιμή του είναι 1 (εκπλήρωση στόχου).**

Για την αναλυτικότερη αξιολόγηση των παραδοτέων αυτών δείτε την ενότητα 4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΩΝ.

Οι **ΔΔ** (C1, C2, C3, C4 και C5) βρίσκονται σε εξέλιξη όταν ενημερώθηκε η Ομάδα Έργου για την πρόωρη περάτωση του έργου. Όσον αφορά κάποιες αρχικές καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους δείτε την ενότητα 2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ. Η αξιολόγηση τους και των 9 σχετικών τους εκροών γίνεται παρακάτω βάσει των 3 Δεικτών Δράσεων.

Οι δείκτες αυτοί αφορούν την αποτίμηση της προόδου των δράσεων προστασίας του FRAMME. Αναφέρονται στα παραδοτέα των δράσεων αλλά και στην αποτελεσματικότητα τους σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η φυσική σημασία αλλά και η τιμή στόχος του κάθε δείκτη παρουσιάζονται ειδικότερα στην συνέχεια:

- i. FRAMME Restoration Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στον χώρο του έργου και μετρά την αποτελεσματικότητα τόσο της κάθε παρέμβασης μεμονωμένα όσο και των μεταξύ τους συνδυασμών. Ο δείκτης αποτιμάται σε συνολικά αποκαταστημένη έκταση με τιμή στόχο τα 64 εκτάρια (640 στρέμματα).
- ii. FRAMME Conservation Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της διατήρησης της φυσικής κατάστασης των ενδιαιτημάτων στην περιοχή εφαρμογής και κατά περίπτωση τυχόν σημαντικών ειδών που απαντώνται σε αυτά. Ο δείκτης αποτιμάται σε έκταση με τιμή στόχο τα 64 εκτάρια (640 στρέμματα).
- iii. FRAMME Reintroduction Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της επιτυχούς επανεισαγωγής φυτικού υλικού στην περιοχή εφαρμογής του FRAMME και απεικονίζει την συνολική έκταση όπου η επανεισαγωγή αυτή χαρακτηριστεί ως επιτυχής. Για τον χαρακτηρισμό αυτό απαιτείται η επιβίωση τουλάχιστον του 70% των επανεισαχθέντων δενδρυλλίων. Η τιμή στόχος για τον δείκτη είναι 16 εκτάρια (160 στρέμματα).

Ο δείκτης **Restoration Index** δεν δύναται να αποτιμηθεί στην παρούσα φάση λόγω πρόωρης περάτωσης του έργου.

Ο δείκτης **Conservation Index** δεν δύναται να αποτιμηθεί στην παρούσα φάση λόγω πρόωρης περάτωσης του έργου.

Ο δείκτης **Reintroduction Index** αποτιμάται ως 16 διότι παρ' όλη την πρόωρη περάτωση από τα μέχρι σήμερα επανεισαχθέντα δενδρύλλια, που φυτεύτηκαν σε 160 στρέμματα έχει επιβιώσει περίπου το 80% λόγω εντατικού προγράμματος αρδεύσεων,

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΩΝ

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ (ΠΔ)

Η ΕΠ αξιολόγησε τα τελικά Παραδοτέα των ΠΔ ως προς την ποιότητα (βλ. Πίνακα 1), το κόστος και την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων. Έλαβε υπόψη την εισροή στοιχείων και παρατηρήσεων από τους συνδικαιούχους, υπεργολάβους (συμπεριλαμβανομένου του 1ου Τυποποιημένου Εγγράφου Αξιολόγησης –

Ερωτηματολόγιο 1 για χρήση από τους δικαιούχους και υπεργολάβους με σκοπό την αξιολόγηση των παραδοτέων του FRAMME) και την ΕΕ, και από τους 4 δείκτες εκρών του FRAMME (Δείκτες Σχεδιασμού).

A/A	Παραδοτέο	Ημερομηνία Συνεδρίασης ΕΠ	Απόφαση ΕΠ
1	Μελέτη Βιοποικιλότητας - Δράση Α1	10/9/2010	Θετική
2	Γεωλογική Μελέτη - Δράση Α1	10/9/2010	Θετική
3	Μελέτη Επιπτώσεων της Πυρκαγιάς του 2008 - Δράση Α1	10/9/2010	Θετική
4	Μελέτη Υδάτινων Πόρων - Δράση Α1	10/9/2010	Θετική
5	Κλιματική Μελέτη & Μελέτη Ανάλυσης Επικινδυνότητας - Δράση Α1	10/9/2010	Θετική
6	Τεχνικές Προδιαγραφές (5) προσκλήσεων ενδιαφέροντος - Δράση Α3	30/9/2010	Θετική
7	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη - Δράση Α1	1/3/2011	Θετική
8	(1) Σχέδιο Εφαρμογής και Αποτύπωση επί χάρτου 64 πειραματικών τεμαχίων - Δράση Α2	1/4/2011	Θετική
9	Περιβαλλοντική Μελέτη Ειδικού Σκοπού - Δράση Α1	4/11/2012	Θετική

Πίνακας 2. Αξιολόγηση ΠΔ

A1. Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη

Τα αναμενόμενα παραδοτέα από την υλοποίηση της παρούσας δράσης συνοψίζονται στην σύνταξη μίας (1) ΕΠΜ, έξι (6) Ειδικών Μελετών και τεσσάρων (4) Σχεδίων Δράσης. Ο υπεύθυνος δικαιούχος για τα παραδοτέα αυτά είναι το ΟΠΠ και όφειλε να τα παραδώσει στις 01/10/2010.

Οι 6 Ειδικές Μελέτες οι οποίες υλοποιήθηκαν με ένα μικρότερο κόστος από αυτό που προβλεπόταν αρχικά παραδόθηκαν έγκαιρα προς την ΕΕ με την Αρχική Αναφορά.

Η ΕΠΜ και τα 4 Σχέδια Δράσης υποβλήθηκαν καθυστερημένα (01/03/2011) λόγω μη συμμόρφωσης του συγκεκριμένου υπεργολάβου και είχαν κάποια ποιοτικά προβλήματα που αναγνώρισε η ΕΕ. Δυστυχώς ήταν ατυχής η επιλογή του συγκεκριμένου υπεργολάβου. Ο συντονιστής, δίχως επιπλέον οικονομική επιβάρυνση, προχώρησε σε βελτιώσεις της ΕΠΜ, την οποία μετονόμασε σε

Περιβαλλοντική Μελέτη Ειδικού Σκοπού, και των Σχεδίων Δράσης που υποβλήθηκαν με την Ενδιάμεση Αναφορά.

A2. Σχέδιο Εφαρμογής

Τα αναμενόμενα παραδοτέα ήταν (1) Σχέδιο Εφαρμογής και Αποτύπωση επί χάρτου 64 πειραματικών τεμαχίων. Ο υπεύθυνος δικαιούχος για τα παραδοτέα αυτά είναι το ΟΠΠ και όφειλε να τα παραδώσει στις 01/01/2011. Λόγω απρόβλεπτων καιρικών φαινομένων υπήρξε μία δίμηνη καθυστέρηση η οποία όμως δεν επηρέασε καθόλου την έκβαση του έργου και τους τελικούς στόχους. Η ΕΠ ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένη από τον συγκεκριμένο υπεργολάβο. Η ΕΕ ζήτησε κάποιες ελάχιστες διευκρινήσεις ως προς την μεθοδολογία εκπόνησης του Σχεδίου Εφαρμογής τις οποίες ο συντονιστής υπέβαλλε με την 2^η Αναφορά Προόδου.

A3. Προετοιμασία Προκηρύξεων & Δημοπρατήσεων

Τα αναμενόμενα παραδοτέα ήταν Τεχνικές Προδιαγραφές (5) προσκλήσεων ενδιαφέροντος για την υλοποίηση των εργασιών περίφραξης των πειραματικών τεμαχίων, κατασκευής κλαδοπλεγμάτων, μεταφοράς του εδαφοβελτιωτικού, προμήθειας των δέντρων, εκτέλεσης των εργασιών διάνοιξης λάκκων, φύτευσης και άρδευσης. Ο υπεύθυνος δικαιούχος για τα παραδοτέα αυτά ήταν αρχικά οι 3 δικαιούχοι Δήμοι (προ-Καλλικράτη) και όφειλαν να τα παραδώσουν στις 01/07/2010. Παραδόθηκαν με μία μικρή δίμηνη καθυστέρηση.

Όμως λόγω των διοικητικών αλλαγών Καλλικράτη ο νέος ΔΡ έπρεπε να προετοιμάσει εκ νέου τις προκηρύξεις και τους διαγωνισμούς. Ο συντονιστής, φρόντισε να ενημερώσει εγκαίρως τον ΔΡ για τις διαδικασίες και υποχρεώσεις αυτές αλλά δυστυχώς παρατηρήθηκε μεγάλη καθυστέρηση λόγω γραφειοκρατίας, εκλογών εορτών Πάσχα κ.α. Ο συντονιστής αποδίδει μέρος της καθυστέρησης στο ότι ο ΔΡ δεν είχε προβεί εγκαίρως στον ορισμό των νέων υπευθύνων του προγράμματος που θα επιβλέπανε τις διαδικασίες αυτές. Ο συντονιστής παρ' όλο που έστειλε αρκετές επιστολές και ηλεκτρονικά μηνύματα για τα προβλήματα αυτά δεν έτυχε της απαιτούμενης ανταπόκρισης από τον ΔΡ.

1. ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ (ΔΔ)

A/A	Παραδοτέο	Ημερομηνία Συνεδρίασης ΕΠ	Απόφαση ΕΠ/ Σχόλια
1	Αντιδιαβρωτικά σε 15 πειραματικά τεμάχια (150 στρ.)	10/9/2013	46,88%

2	Εφαρμογή εδαφοβελτιωτικού σε 12 πειραματικά τεμάχια (120 στρ.)	10/9/2013	37,5%
3	Φυτεύσεις με τοπικό υλικό σε 14 πειραματικά τεμάχια (140 στρ.)	10/9/2013	43,75%
4	Άρδευση σε 12 πειραματικά τεμάχια (120 στρ.)	10/9/2013	37,5%
5	<ul style="list-style-type: none"> • Εργαλείο GIS • Οδηγός Καλών Πρακτικών (1^η έκδοση) 	10/9/2013	Θετική

Στο **Παράρτημα II** παρουσιάζεται η αξιολόγηση όλων των παραδοτέων έως σήμερα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που είτε δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης.

Πρέπει να σημειωθεί πως στην αρχική εγκεκριμένη πρόταση τα Παραδοτέα των ΔΔ C1 - C4 αφορούσαν 16 πειραματικά τεμάχια (16 στρ.). Αυτό άλλαξε, δηλαδή διπλασιάστηκε, κατά την διάρκεια του πειραματικού σχεδιασμού και για μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση η Ομάδα Έργου παρέδωσε κατά την Ενδιάμεση Αναφορά νέο Σχέδιο Εφαρμογής που αφορά σε εφαρμογή της κάθε παρέμβασης σε 32 τεμάχια (320 στρ.).

Οι δικαιούχοι του προγράμματος κατάφεραν να πετύχουν τα ακόλουθα αποτελέσματα παρά το γεγονός ότι η μονάδα LIFE αποφάσισε να λήξει το πρόγραμμα νωρίτερα:

- Από το σύνολο των 64 πειραματικών τεμαχίων, η ομάδα έργου περιέφραξε 32. Αυτό σημαίνει ότι το 50% των πειραματικών επιφανειών του έργου έχουν περιφραχτεί σε λιγότερο από δύο μήνες.
- **C1** - Συντήρηση και επισκευή των αντιδιαβρωτικών έργων σε 18 τεμάχια.
- **C2** - Φύτευση σε 16 τεμάχια με συνολικά 1500 τοπικά πεύκα, κυπαρίσσια και κέδρους.
- **C3** - Η βελτίωση του εδάφους με λυματολάσπη έχει λάβει χώρα σε 8 τεμάχια.
- **C4** - Όλα τα φυτά αρδεύονται πολύ τακτικά (16 εκτάρια).
- **C5** - Το ΟΠΠ παράγαγε το εργαλείο GIS αλλά και μία πρώτη έκδοση (δίχως το απαιτούμενο χρονικό διάστημα για ολοκληρωμένη παρακολούθηση) του Οδηγού Καλών Πρακτικών που είναι και το βασικό παραδοτέο του προγράμματος.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΧΥΣΗΣ

Η αξιολόγηση αυτή βασίζεται στις Εκροές Ευαισθητοποίησης και Επικοινωνίας (Awareness raising & communication outputs) όπως παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα και τους Δείκτες Διάχυσης όπως έχουν καθοριστεί στην εγκεκριμένη πρόταση όπως και όπως έχουν προσδιοριστεί στην Αρχική Αναφορά προς την ΕΚ (Παράρτημα 5.4.3):

Δείκτες Διάχυσης

- I. FRAMME Workshop, Seminar & Conference Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την στοχευόμενη συμμετοχή στα συνολικά 2 προγραμματισμένα συνέδρια.
Τιμή – στόχος: 100 συμμετέχοντες αθροιστικά και για τις δύο εκδηλώσεις.
Τελική τιμή: 98 συμμετέχοντες λαμβάνοντας υπόψη και την 2^η εκδήλωση παραλαβής - παρουσίασης οχημάτων.

- II. FRAMME Media Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων του FRAMME τόσο μέσω δημοσιεύσεων όσο και μέσω παθητικών και ενεργητικών δράσεων. **Τιμή στόχος: 500.000 πρόσωπα** για όλη την διάρκεια του προγράμματος. Για τον υπολογισμό του δείκτη θα χρησιμοποιηθούν διάφορες προσεγγίσεις, όπως η αναγνωσιμότητα και οι συνολικές πωλήσεις των εντύπων, η ακροαματικότητα ή η τηλεθέαση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η επισκεψιμότητα του website, καθώς και η επισκεψιμότητα των χώρων τοποθέτησης των πινακίδων και των poster. **Τελική τιμή: 290.176 δίχως όμως να έχουν προσμετρηθεί οι τουριστικοί κυρίως επισκέπτες σε σχέση με τις πινακίδες πόλης-λιμανιού.** Τον Ιούνιο έφθασαν με πτήσεις τσάρτερ στη Ρόδο συνολικά 321.795 άτομα (<http://www.axiaplus.gr/article/40667/aykshsh-18-sth-toyristikh-kinhsh-ths-rodoy/>)

- III. FRAMME Publication Index: Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της επιτυχούς διάχυσης των αποτελεσμάτων του FRAMME μεταξύ τόσο του εξειδικευμένου όσο και του ευρύτερου κοινού και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό των εξειδικευμένων εκδόσεων στα πλαίσια του FRAMME. **Τιμή στόχος: 6 εκδόσεις** στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και 2 ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια καθώς και 2 επιστημονικές δημοσιεύσεις. **Τελική τιμή: 7 εκδόσεις.**

ΕΚΡΟΗ	No.	ΣΤΟΧΟΣ	ΠΡΟΟΔΟΣ
Workshops, seminars and conferences	2	100 συμμετέχοντες	1 ^ο συνέδριο - 38 συμμετέχοντες 1 συμπληρωματική εκδήλωση παρουσίασης οχημάτων – 60 συμμετέχοντες
Project website: average number of visitors per month	1	50 επισκέπτες/μήνα	68 - ο στόχος έχει επιτευχθεί
Press releases made by the project	2		4 - ο στόχος έχει υπερκαλυφθεί
General public article in national press	2		5- ο στόχος έχει υπερκαλυφθεί
General public article in local press	3		2
TV/ Radio	0	0	1 – ραδιοφωνική παρουσία 3 – τηλεοπτικές παρουσίες
Exhibitions attended	2		1
Project notice boards	5	5	5 - ο στόχος έχει επιτευχθεί
Other - door signs	5	5	5- ο στόχος έχει επιτευχθεί
Other - Facebook	0		1 - δημιουργία σελίδας
Layman's report	1	2 copies	1- ο στόχος έχει επιτευχθεί
Manuals	1	1 copy - web	1- ο στόχος έχει επιτευχθεί
Posters	2		1
Technical publications	2	1 copy - web	4 - ο στόχος έχει επιτευχθεί

Πίνακας 2. Εκροές Ευαισθητοποίησης & Επικοινωνίας

Οι δράσεις διάχυσης βρίσκονται σε εξέλιξη καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, συνεπώς οι σχετικοί δείκτες αξιολογούνται κατά προσέγγιση. Η πορεία των δράσεων κρίνεται ικανοποιητική με βάση τις τιμές – στόχο, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη γενικότερη καθυστέρηση στην πορεία του έργου και τον αντίκτυπό της στις δράσεις διάχυσης.

Με δεδομένη την γενικότερη καθυστέρηση που παρουσιάστηκε στην αρχική φάση του προγράμματος λόγω της ασταθούς πολιτικής κατάστασης, των 2 συνεχόμενων εκλογικών αναμετρήσεων, και βέβαια την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης στην τοπική αυτοδιοίκηση, η διάχυση των αποτελεσμάτων των δράσεων — κρίνεται επαρκής.

Σε ορισμένους τομείς σημειώθηκε, ήδη από το ξεκίνημα των δράσεων, σημαντική επιτυχία και διείσδυση καθώς και υπερκέρραση των στόχων ενώ σε κάποιους άλλους αναγνωρίστηκαν περιθώρια βελτίωσης και διερευνήθηκαν νέοι τρόποι ενίσχυσης της διάχυσης στις επόμενες φάσεις του προγράμματος.

Για παράδειγμα η καθυστέρηση στην πραγματοποίηση σημαντικών και καινοτόμων δράσεων του προγράμματος (C1, C2, C3 και C4) δυσχέρανε την τροφοδότηση του Τύπου με νέο υλικό, ενώ και λόγω πολιτικής επικαιρότητας τα ΜΜΕ έδιναν σαφή προτεραιότητα στην κάλυψη των τρεχουσών εξελίξεων.

Το πρόγραμμα κατάφερε να παράγει με επιτυχία τις 8 από τις 12 εκροές, ενώ τις λοιπές 4 τις έχει πετύχει τουλάχιστον κατά 50% την κάθε μία, ένα ποσοστό επιτυχίας περίπου **85%** παρόλη την πρόωρη περάτωση του έργου. Η ομάδα έργου όμως κατάφερε να παράγει αρκετές συμπληρωματικές εκροές που δεν υπήρχαν στον αρχικό σχεδιασμό όπως η σελίδα facebook, μια ραδιοφωνική παρουσία, 2 τηλεοπτικές παρουσίες, δημοσίευση Δελτίων Τύπου και ρεπορτάζ και στις ιστοσελίδες τοπικών ΜΜΕ, καθώς και αξιοποίηση σημαντικών ημερομηνιών – οροσήμων (Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος) για την υλοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης με στόχο τη διάχυση του προγράμματος στην τοπική κοινότητα. Συγκεκριμένα:

I. Communication & Dissemination work

Οι δράσεις επικοινωνίας και διάχυσης ακολούθησαν τον αρχικό προγραμματισμό. Όπως έχει ήδη αναφερθεί απόκλιση παρουσίασε η ιστοσελίδα του προγράμματος, που αντιμετώπισε προβλήματα μετά την εμπρόθεσμη ολοκλήρωσή της. Διορθωτικές κινήσεις για την αναβάθμισή της, σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος, προγραμματίστηκαν το συντομότερο δυνατόν, πράγμα που κατέστη σαφές και από την υπερκέρραση του στόχου, ενώ διερευνήσαμε και υλοποιήσαμε και συμπληρωματικές δράσεις διάχυσης, που – αν και δεν συμπεριλαμβάνονταν στον αρχικό προγραμματισμό – λειτούργησαν ενισχυτικά και αθροιστικά με επιτυχία.

[a/ project website: www.ellet.gr/framme](http://www.ellet.gr/framme)

Η ολοκλήρωση της ιστοσελίδας έγινε εντός της προθεσμίας που είχε τεθεί (01/05/2010). Η ιστοσελίδα, σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό περιλαμβάνει λεπτομέρειες για τη διάρκεια, τους στόχους, τις δράσεις, τις εκδηλώσεις, την πορεία και τα αποτελέσματα του προγράμματος, φωτογραφικό

υλικό της πορείας των δράσεων αποκατάστασης, συνδέσμους για συναφείς φορείς και προγράμματα, μετρητή επισκεψιμότητας.

Αν και η ολοκλήρωση της ιστοσελίδας έγινε σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίσαμε με τη διαχειρίστρια εταιρεία, δυσχέραναν την καλύτερη δυνατή εκμετάλλευσή της για την προώθηση του προγράμματος. Οι δυσχέρειες που αντιμετωπίσαμε, αντανακλώνται στο στατιστικά στοιχεία επισκεψιμότητας: Από τον Μάιο 2010 μέχρι και τον Ιούλιο 2012 η ιστοσελίδα είχε 1.243 επισκέψεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με 41,03% νέους επισκέπτες. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει το γεγονός ότι ο μέσος όρος σελίδων ανά επισκέπτη ανέρχεται στις 6,60 – αρκετά σημαντικό ποσοστό, ενώ ο μέσος όρος παραμονής στην ιστοσελίδα ανέρχεται στα 6,02 λεπτά. Τα χαρακτηριστικά αυτά επιβεβαιώνουν τη σημασία της ιστοσελίδας για την εξοικείωση του κοινού με τέτοιες δράσεις, και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για περιβαλλοντικά θέματα.

Με την αλλαγή συνεργάτη, επιτεύχθηκε η λύση βασικών τεχνικών προβλημάτων κατά το δυνατόν, η αναβάθμιση και τακτική ενημέρωση της ιστοσελίδας, καθώς και ανοδική τάση αναφορικά με την επισκεψιμότητα. Συγκεκριμένα: από την 1η Αυγούστου ως και την 23^η Δεκεμβρίου 2012, η ιστοσελίδα είχε 819 επισκέψεις, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με 64,59% νέους επισκέπτες, και τον μέσο όρο σελίδων ανά επίσκεψη σταθερά πάνω από 5. Η ανοδική τάση ήταν σαφής και σταθερή.

Η επισκεψιμότητα της ιστοσελίδας διατηρήθηκε και ενισχύθηκε: α/ με τη χρήση σελίδας στο facebook, και β/ με την αποστολή των Δελτίων Τύπου. Από την 1^η Ιανουαρίου 2013 μέχρι και την 30^η Ιουνίου 2013 η ιστοσελίδα είχε 762 επισκέψεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με ποσοστό 64,96 νέων επισκεπτών. Η ανοδική τάση διατηρείται και πιστοποιεί τη διάχυση του προγράμματος σε νέο κοινό.

Ο συνολικός αριθμός επισκεπτών της ιστοσελίδας του προγράμματος (01/01/2010 – 30/06/2013) ήταν **2839**. Στόχος του προγράμματος αναφορικά με την επισκεψιμότητα της ιστοσελίδας ήταν 50 επισκέπτες ανά μήνα. Ο στόχος υπερκαλύφθηκε, με **μέσο όρο 68 επισκέψεων ανά μήνα** – μια σημαντική επιτυχία, παρά τις αρχικές δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε.

β/ Press releases / Δελτία τύπου:

Ο αρχικός προγραμματισμός προβλέπει την αποστολή 2 Δελτίων Τύπου, στη διάρκεια του προγράμματος, στόχος που έχει ήδη επιτευχθεί από το 2012.

Συνολικά απεστάλησαν 4 Δελτία Τύπου στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, με βάση:

A/ το 1^ο συνέδριο του προγράμματος. 2 Δελτία Τύπου εστάλησαν πριν και μετά την ημερίδα και παρουσίαζαν αρχικά το πρόγραμμα και τους στόχους της εκδήλωσης, και στην συνέχεια τα βασικά συμπεράσματά της. Τα Δελτία Τύπου φιλοξενήθηκαν σε περισσότερα από 20 οικολογικά και ειδησεογραφικά site – τα οποία λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές της διάχυσης – καταδεικνύοντας το αυξανόμενο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και των διαμορφωτών της, για συστηματικές, αξιόπιστες και καινοτόμες δράσεις αποκατάστασης.

B/ την εκδήλωση παραλαβής – παρουσίασης των οχημάτων αποκατάστασης και πυροπροστασίας (2 βυτιοφόρα, 1 ανατρεπόμενο φορητό) που ο Δήμος Ρόδου προμηθεύτηκε μέσω του προγράμματος για τις εργασίες αποκατάστασης. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21 Μαρτίου 2013), η ΕΛΛΕΤ σε συνεργασία με τον Δήμο διοργάνωσαν σχετική εκδήλωση στις 20 Μαρτίου, με στόχο τη δημοσιοποίηση του προγράμματος στην τοπική κοινωνία μέσω της παρουσίασης των οχημάτων. 2 Δελτία Τύπου εστάλησαν από κοινού με τον Δήμο Ρόδου πριν και μετά την εκδήλωση, με έμφαση στα τοπικά, έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ: 11 τοπικές εφημερίδες, 12 τοπικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς και 14 τοπικές ιστοσελίδες.

y/ General public article in national press:

Ο αρχικός προγραμματισμός προέβλεπε 2 άρθρα στη διάρκεια του προγράμματος, στόχος που έχει ήδη επιτευχθεί. 5 γενικά άρθρα παρουσίασης έχουν μέχρι στιγμής φιλοξενηθεί στον Τύπο, Συγκεκριμένα:

- ο **Περιβάλλον 21**: δισέλιδο άρθρο αρχικής παρουσίασης του προγράμματος. *Διμηνιαίο περιοδικό, Τεύχος 37, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2010. Αριθμός αναγνωστών: της τάξεως των 4500, πανελλαδικά, σε συνδρομητική βάση και επιπλέον αποστολή σε επιλεγμένους παραλήπτες.*
- ο **Γεωτρόπιο**: άρθρο αρχικής παρουσίασης του προγράμματος. *Εβδομαδιαίο περιοδικό, ένθετο στην εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ του Σαββάτου. Τεύχος 532, 26 Ιουνίου 2010. Αριθμός αναγνωστών: της τάξεως των 35.000, πανελλαδικά..*
- ο **Περιοδική έκδοση ΕΛΕΤ**: Ολοσέλιδο άρθρο αρχικής παρουσίασης του προγράμματος. *Τριμηνιαίο περιοδικό, Τεύχος 37, Ιανουάριος – Μάρτιος 2010. Αριθμός αναγνωστών: της τάξεως των 5000, πανελλαδικά.*
- ο **Real News**: άρθρο παρουσίασης του προγράμματος στο περιβαλλοντικό ένθετο "Real Planet". *Κυριακάτικη εφημερίδα, 2 Δεκεμβρίου 2012.*

Αριθμός αναγνωστών: της τάξεως των 97.200, πανελλαδικά.

- ο **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**: άρθρο παρουσίασης του προγράμματος, με συνέντευξη του Γ. Αράπη (ΟΠΠ). *Ημερήσια εφημερίδα, 8 Δεκεμβρίου 2012.*

Αριθμός αναγνωστών: 35.900, πανελλαδικά

(πηγή: εκδότες και Ε.Ι.Η.Ε.Α. – Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών)

δ/ General public article in local press:

Η έλλειψη δημοσιευμάτων στον τοπικό τύπο στην αρχική φάση του προγράμματος οφείλεται στην γενικότερη καθυστέρηση εκ μέρους του τοπικού δικαιούχου, ΔΡ. Με βάση το ξεκίνημα της συστηματικής υλοποίησης των δράσεων διατήρησης (C1, C2, C3 C4), στοχεύσαμε στην συστηματικότερη συνεργασία με το αρμόδιο τμήμα του Δήμου, ώστε να μεθοδεύσουμε την προβολή του προγράμματος στα τοπικά ΜΜΕ, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα δράσεων και την πρόοδο του έργου. Σε συνεργασία με τον Δήμο Ρόδου, ήρθαμε σε επαφή με δημοσιογράφους των βασικών τοπικών εφημερίδων, οι οποίοι αρχικά έδειξαν ενδιαφέρον. Η προβολή του προγράμματος ξεκίνησε με την προβολή της εκδήλωσης παράδοσης – παραλαβής των οχημάτων στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο.

Ο αρχικός προγραμματισμός προέβλεπε 3 άρθρα σε ολόκληρη τη διάρκεια του προγράμματος. Μέχρι και τις 30/06/2013 δημοσιεύθηκαν 2 σχετικά άρθρα.

Συγκεκριμένα:

- ο **ΡΟΔΙΑΚΗ**: άρθρο παρουσίασης του προγράμματος, με δηλώσεις των: κ. Μιχάλη Χριστοδούλου, αντιδημάρχου Τεχνικών Έργων, Δήμου Ρόδου, κ. Γεράσιμου Αράπη, καθηγητή Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και κ. Ιωάννη Τζιτζικά, Αρχιπυραγού, Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Ρόδου. *Ημερήσια εφημερίδα Ρόδου, 21 Μαρτίου 2013.*

Κυκλοφορία: της τάξεως των 4.500

- ο **Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ**: άρθρο παρουσίασης του προγράμματος, με δηλώσεις των: κ. Μιχάλη Χριστοδούλου, αντιδημάρχου Τεχνικών Έργων, Δήμου Ρόδου, κ. Γεράσιμου Αράπη, καθηγητή Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και κ. Ιωάννη Τζιτζικά, Αρχιπυραγού, Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Ρόδου. *Ημερήσια εφημερίδα Ρόδου, 21 Μαρτίου 2013.*

Κυκλοφορία: της τάξεως των 2.500.

(πηγή: εκδότες και Ε.Ι.Ε.Τ. – Ένωση Ιδιοκτητών Επαρχιακού Τύπου)

ε/ Radio news / reportage / TV:

Αν και η προώθηση / προβολή του προγράμματος μέσω ραδιοφώνου και τηλεόρασης δεν συμπεριλαμβάνεται στον αρχικό σχεδιασμό, η ομάδα έργου θεώρησε ότι μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά, ως πολλαπλασιαστής της διάχυσης, διευρύνοντας το κοινό-στόχο, και αξιοποίησε τις σχετικές ευκαιρίες.

Μια πρώτη αναλυτική παρουσίαση του προγράμματος με την ευκαιρία του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε από την ΕΛΕΤ στην πρωινή εκπομπή του ραδιοφωνικού σταθμού της Εκκλησίας της Ελλάδος (89,5 FM). Ο σταθμός της Εκκλησίας της Ελλάδος, λειτουργεί τα τελευταία 23 χρόνια με σταθερό κοινό (μέσο όρο ακροαματικότητας περίπου 1,8), ανοδικές τάσεις και διακρίνεται για την προώθηση δραστηριοτήτων ΜΚΟ.

Επιπλέον, με την ευκαιρία της εκδήλωσης παρουσίασης-παραλαβής προβλήθηκαν ρεπορτάζ με δηλώσεις των ομιλητών στους τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς:

- ΩΜΕΓΑ TV
- TV4
- ΙΡΙΔΑ TV

Τα ρεπορτάζ προβλήθηκαν στη διάρκεια των ειδήσεων (20:00 – 22:00), εξασφαλίζοντας έτσι σημαντικότερη διάχυση στην τοπική κοινωνία. Οι τρεις τοπικοί σταθμοί – οι 2 εκ των οποίων κατά βάση ειδησεογραφικοί – συγκεντρώνουν πάνω από το 60% της τηλεθέασης, με μέσο όρο προβολής στον πληθυσμό 15 ετών και άνω, 97.000.

(πηγή: λόγω έλλειψης μετρήσεων για τους τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς, τα στοιχεία έχουν ληφθεί από τους σταθμούς και από παλαιότερη έρευνα των εταιρειών VPRC, MRB και Metron Analysis.)

στ/ Exhibitions attended:

Ο αρχικός προγραμματισμός προέβλεπε τουλάχιστον 2 παρουσιάσεις του προγράμματος καταμεμημένες κατά τη διάρκεια όλων των χρόνων εφαρμογής. Ο στόχος έχει επιτευχθεί κατά το ήμισυ, λόγω πρόωρης περάτωσης του προγράμματος, με 1 συμμετοχή και παρουσία της ΕΛΕΤ μέσω poster, έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού (USB)_στο *IUCN World Conservation Congress*, που πραγματοποιήθηκε στην Κορέα, 6-15 Σεπτεμβρίου 2012. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα σημαντική δράση για τη διάχυση των στόχων & ενεργειών του FRAMME, δεδομένου ότι το IUCN – το μεγαλύτερο συνέδριο conservation and development – συγκέντρωσε στο Forum όπου ήταν η έκθεση των poster 6,576 συμμετέχοντες επισκέπτες.

η/ Notice Boards

Σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν 5 πινακίδες ενημέρωσης του προγράμματος. Οι 3 τοποθετήθηκαν κοντά στα πειραματικά τεμάχια του πεδίου και οι άλλες 2 σε καίρια σημεία της πόλης-λιμανιού. Οι 5 πινακίδες φέρουν τα λογότυπα του LIFE και Natura 2000.

ζ/ Other:

- Δημιουργήθηκαν και τοποθετήθηκαν 5 σήματα πόρτας για τα γραφεία των δικαιούχων σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα.
- Δημιουργήθηκε ειδικό λογότυπο του προγράμματος. Η δημιουργία λογοτύπου αποτελεί σημαντική ενέργεια για την ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας του προγράμματος και τη διάχυση των αποτελεσμάτων των δράσεων.
- Δημιουργήθηκε σελίδα facebook για το πρόγραμμα. Στόχος είναι αφ' ενός η περαιτέρω διάχυση των στόχων και αποτελεσμάτων του προγράμματος και μέσω των κοινωνικών δικτύων, και αφ' ετέρου η προώθηση και ενίσχυση της επισκεψιμότητας της ιστοσελίδας.
- Επιπλέον – στα πλαίσια των επιπλέον δράσεων που πραγματοποιήθηκαν με στόχο τη δικτύωση για την ενίσχυση της διάχυσης του προγράμματος – στελέχη της ομάδας υλοποίησης συμμετείχαν σε σειρά workshop και συνεδρίων. Στα συνέδρια αυτά δόθηκε η δυνατότητα να ενημερώσουμε άλλους συμμετέχοντες για το πρόγραμμα και να συζητήσουμε σημαντικές πλευρές της υλοποίησής του. Ενδεικτικά αναφέρουμε:
  - Workshop on the Assessment of Forest Fire Risks and Innovative Strategies for Fire Prevention, 4-6 Μαΐου 2010, στη Ρόδο. (www.mcpfe.org).
  - Biodiversity Conference, 31 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2010, Βρυξέλλες, διοργάνωση EC, DG Env, Life Unit.
  - Συνέδριο LIFE08 NAT/GR/000539 AmiBio, 18 Μαΐου 2012, Αθήνα.

Επιπλέον με στόχο την αποτελεσματικότερη διάχυση του προγράμματος στην τοπική κοινωνία, σχεδιάστηκαν και ολοκληρώθηκαν 2 επιπλέον δράσεις. Σε κάθε περίπτωση θελήσαμε να αξιοποιήσουμε ημερομηνίες-ορόσημα για την περιβαλλοντική συνείδηση του κοινού (π.χ. παγκόσμια ημέρα δασοπονίας, παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος) ώστε να αυξήσουμε τη διάχυση του προγράμματος:

1. Δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου με τίτλο: «FRAMME – LIFE 08 NAT/GR/000533 – Μεθοδολογία Αποκατάστασης Πυρόπληκτων Μεσογειακών Δασών. Ασφάλεια & Αποδοτικότητα 4 Παρεμβάσεων στην Natura 2000 της Ρόδου». Το τετρασέλιδο, έγχρωμο φυλλάδιο τυπώθηκε σε 200 αντίτυπα και διανεμήθηκε με τη συνεργασία του Δήμου Ρόδου. Το έντυπο ανέφερε σύντομα αλλά περιεκτικά τους στόχους, τον σχεδιασμό και τις παρεμβάσεις αποκατάστασης του προγράμματος, καθώς και τον ιδιαίτερο πλούτο βιοποικιλότητας που παρουσιάζει το νησί της Ρόδου.

2. Προώθηση του προγράμματος μέσω του ενημερωτικού φυλλαδίου σε σειρά εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης στη Ρόδο. Συγκεκριμένα:

α/ Παρουσίαση και διανομή φυλλαδίων (100) στις εκδηλώσεις που οργάνωσε ο Δήμος Ρόδου για την ημέρα περιβάλλοντος στο Μαντράκι από 1η έως 5 Ιουνίου 2013 με γενικό τίτλο: «Ημέρες Περιβάλλοντος 2013». Στόχος των εκδηλώσεων ήταν η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και περαιτέρω ενεργοποίηση των πολιτών σε δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος.

β/ Παρουσίαση και διανομή φυλλαδίων (50) την Κυριακή 2 Ιουνίου στην 3η γιορτή του Ροδινού. Δραστηριότητες και εκπαιδευτικά παιχνίδια για παιδιά μέσα στο Πάρκο, με στόχο την γνωριμία τους με το φυσικό περιβάλλον και την ιστορία του τόπου τους, καθώς και βασικές αρχές περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

γ/ Παρουσίαση και διανομή φυλλαδίων (50) στην ημερίδα που διοργάνωσε το Γραφείο Εθελοντισμού του Δήμου Ρόδου με την Πυροσβεστική Υπηρεσία Ρόδου, στο πλαίσιο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης αστικών και δασικών πυρκαγιών. Η Ημερίδα πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 8 Ιουλίου στον Ξενώνα της Αγίας Αικατερίνης στη Μεσαιωνική Πόλη.

Οι 3 εκδηλώσεις συγκέντρωσαν συνολικά περισσότερα από 2000 άτομα, κυρίως μέλη της τοπικής κοινότητας αλλά και επισκέπτες.

II. Workshops, Seminars & Conferences

1η Ημερίδα FRAMME - Στις 28 Νοεμβρίου 2011 στο κτήριο της ΕΛΕΤ στην Αθήνα, πραγματοποιήθηκε η 1η Ημερίδα του προγράμματος με θέμα: «Έργα

Αποκατάστασης σε Πυρόπληκτες Προστατευόμενες Περιοχές». Αν και αρχικά η ημερίδα είχε προγραμματισθεί να διοργανωθεί στη Ρόδο, αποφασίσθηκε η αλλαγή του τόπου, για τη διευκόλυνση μεγαλύτερου αριθμού συμμετεχόντων.

Στόχος της Ημερίδας ήταν να παρουσιάσει το πρόγραμμα FRAMME σε μετόχους αποκατάστασης πυρόπληκτων περιοχών καθώς και σε Φορείς Διαχείρισης και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, και να δημιουργήσει ένα δίαυλο επικοινωνίας για την κάλυψη του υπάρχοντος κενού σε θέματα ολοκληρωμένης και συνδυαστικής μελέτης των βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών, ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματικότερη αποκατάσταση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Αρχικός στόχος της Ημερίδας από πλευράς αριθμού συμμετεχόντων ήταν: 30 – 40 άτομα, εξειδικευμένο κοινό: κατά βάση εκπρόσωποι φορέων και decision-makers. Η δράση ήταν επιτυχής – ο στόχος σύμφωνα με τα κριτήρια ποσοτικής και ποιοτικής προσέλευσης επιτεύχθηκε, ενώ η άποψη των συμμετεχόντων, όπως εκφράσθηκε μέσα από το σχετικό ερωτηματολόγιο ήταν θετική.

Την Ημερίδα παρακολούθησαν 38 εξειδικευμένοι συμμετέχοντες, εκπρόσωποι της δημόσιας διοίκησης, Φορέων Διαχείρισης, εκπαιδευτικών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων: ΓΠΑ, Δ/ση Δασών, ΥΠΕΚΑ, Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας κ.α.

Στους εισηγητές περιλαμβάνονταν ακόμα εξειδικευμένοι ερευνητές που έχουν υλοποιήσει σημαντικά έργα αποκατάστασης, όπως:

- Καίτη Μπαλατσούκα, Διευθύντρια Δασών Δωδεκανήσου, «Τα έργα αποκατάστασης της Δ/σης Δασών για τη Πυρκαγιά στη Ρόδο το 2008»
- Δρ. Καλλιόπη Ραδόγλου, ΕΘΙΑΓΕ, Υπεύθυνη έργου, «Η χρήση καινοτόμων μεθόδων και τεχνολογιών στην παραγωγή μεγάλης ποικιλίας και υψηλής ποιότητας δασικών φυταρίων για την επιτυχή εγκατάσταση δάσους και αύξηση της βιοποικιλότητας»
- Δρ. Πέτρος Κακούρος, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων, Υπεύθυνος έργου, Το έργο LIFE07 NAT/GR/000286 «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης»

Στο πλαίσιο της Ημερίδας:

α/ διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο, για την αξιολόγηση της δράσης (Επισυνάπτονται σχετικά: δείγμα ερωτηματολογίου, και πίνακας αποτελεσμάτων)

β/ πραγματοποιήθηκε ραδιοφωνική παρουσίαση του προγράμματος (για τα β/ και γ/ βλ. II. Communication & Dissemination Work)

γ/ πραγματοποιήθηκε αποστολή Δελτίων Τύπου πριν και μετά την εκδήλωση
δ/ Στο πλαίσιο της υιοθέτησης ορθών πρακτικών και της μείωσης του αποτυπώματος των δράσεων, το υλικό της συνάντησης διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες σε ψηφιακή και όχι έντυπη μορφή.

Τέλος, τόσο από πλευράς χρονοδιαγράμματος, όσο και από πλευράς προϋπολογισμού, η εκδήλωση δεν σημείωσε παρέκκλιση.

Η επόμενη εκδήλωση προγραμματιζόταν για το τέλος του προγράμματος, τον Δεκέμβριο του 2014 αλλά λόγω περάτωσης δε θα πραγματοποιηθεί.

Επιπλέον με στόχο την αποτελεσματικότερη διάχυση του προγράμματος στην τοπική κοινωνία, σχεδιάσθηκαν και ολοκληρώθηκαν 3 επιπλέον δράσεις. Σε κάθε περίπτωση θελήσαμε να αξιοποιήσουμε ημερομηνίες-ορόσημα για την περιβαλλοντική συνείδηση του κοινού (π.χ. παγκόσμια ημέρα δασοπονίας, παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος) ώστε να αυξήσουμε τη διάχυση του προγράμματος.

- **Διοργάνωση εκδήλωσης παραλαβής – παρουσίασης των οχημάτων αποκατάστασης και πυροπροστασίας** (2 βυτιοφόρα, 1 ανατρεπόμενο φορτηγό) που ο Δήμος Ρόδου προμηθεύτηκε μέσω του προγράμματος για τις εργασίες αποκατάστασης. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21 Μαρτίου 2013), η ΕΛΛΕΤ σε συνεργασία με τον Δήμο διοργάνωσαν σχετική εκδήλωση στις 20 Μαρτίου, με στόχο τη δημοσιοποίηση του προγράμματος στην τοπική κοινωνία μέσω της παρουσίασης των οχημάτων. Στη διάρκεια της παρουσίασης, για τη σημασία του έργου μίλησαν οι:

- κ. Μιχάλης Χριστοδούλου, αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, Δήμος Ρόδου
- κ. Γεράσιμος Αράπης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- κ. Γιάννης Γαϊτανίδης, Διοικητής της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Ρόδου

Η παρουσίαση είχε σημαντική κάλυψη από τα τοπικά ΜΜΕ και συγκέντρωσε περίπου 60 άτομα, συμπεριλαμβάνοντας εκπροσώπους από την Δασική Υπηρεσία, την Πυροσβεστική, τις διάφορες Τεχνικές Υπηρεσίες του ΔΡ αλλά και αρκετούς πολίτες. Δηλώσεις των 3 ομιλητών φιλοξενήθηκαν επίσης στα τοπικά τηλεοπτικά κανάλια (ΩΜΕΓΑ TV, RODOS TV, ΙΡΙΔΑ TV).

III. Publications

Οι εκδόσεις / έντυπο υλικό ακολουθούν τον αρχικό προγραμματισμό χωρίς αποκλίσεις. Στον αρχικό σχεδιασμό περιλαμβάνεται ως τη λήξη του προγράμματος η υλοποίηση των: layman's report / Μη-εξειδικευμένη αναφορά, manuals / οδηγός

καλών πρακτικών, posters / αφίσες & technical publications / δημοσιεύσεις. Μέχρι στιγμής έχουν πραγματοποιηθεί:

α/ Poster: 1 από τα 2 προβλεπόμενα poster χρησιμοποιήθηκε στην παρουσίαση του προγράμματος (poster presentation) στο *IUCN World Conservation Congress*, που πραγματοποιήθηκε στην Κορέα, 6-15 Σεπτεμβρίου 2012. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα σημαντική δράση για τη διάχυση των στόχων & ενεργειών του FRAMME, δεδομένου ότι το IUCN – το μεγαλύτερο συνέδριο conservation and development – συγκεντρώνει 6,000 ως 8,000 συμμετέχοντες από περισσότερες από 150 χώρες.

β/ Technical Publications: Έχουν ολοκληρωθεί οι ακόλουθες τεχνικές εκδόσεις του προγράμματος:

- ο Παρουσίαση στο *12ο Διεθνές Συνέδριο Περιβαλλοντικής Επιστήμης και Τεχνολογίας CEST 2011*, 8 – 10 Σεπτεμβρίου 2011, στη Ρόδο, με τίτλο “**A novel post-fire management policy tool – the case of the Attaviros natura 2000 site in Rhodes (GR4210005)**” (εργασία των Δ. Μαυρογιώργου, Φ. Παυλίδη, Ε. Ευεργέτη, Ν. Θεοδωρίδη και Γ. Αράπη). Ήταν μια σημαντική δράση για τη διάχυση του προγράμματος, δεδομένου ότι παρουσιάστηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα διεθνή συνέδρια, με 27 ενότητες, και περισσότερους από 250 συμμετέχοντες.
- ο Παρουσίαση του προγράμματος στο *20^ο Συνέδριο XX International Scientific and Professional Meeting Ecological Truth Eco-Ist’12*, 30 Μαΐου – 2 Ιουνίου 2012, στη Σερβία, με τίτλο “**Restoration Interventions in the Fire Afflicted Forests of Mountain Attaviros, a Protected Area on the Island of Rhodes - Greece**”. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε σε ένα καθιερωμένο, από τα σημαντικότερα συνέδρια σε βαλκανικό επίπεδο, με περισσότερους από 120 εξειδικευμένους συμμετέχοντες.
- ο Παρουσίαση του προγράμματος στο Συνέδριο *Forest Water Interactions with respect to Air Pollution and Climate Change IUFRO WG 7.01.08 Conference*, Τουρκία, 2-6 Σεπτεμβρίου 2012
- ο Παρουσίαση του προγράμματος στο *IUCN World Conservation Congress*, που πραγματοποιήθηκε στην Κορέα, 6-15 Σεπτεμβρίου 2012, μέσω extended paper με τίτλο «PRELIMINARY RESULTS OF LIFE + FRAMME, ON FOREST FIRES IMPACTS» που αναρτήθηκε στο σχετικό portal <http://portals.iucn.org/2012forum/?q=node/270>.

- Το Laymans Report καθώς και το Manual, δηλαδή ο Οδηγός Καλών Πρακτικών Αποκατάστασης Πυρόπληκτων Μεσογειακών Δασών (σε 1^η έκδοση), παραδοτέο της δράσης C5, έχουν ολοκληρωθεί και υποβάλλονται ως παραδοτέα με την Τελική Αναφορά παρ' όλο που το πρόγραμμα περατώθηκε νωρίτερα από την προβλεπόμενη ημερομηνία.
- Επίσης όπως αναφέρθηκε παραπάνω το πρόγραμμα δημιούργησε ένα τετρασέλιδο, έγχρωμο ενημερωτικό φυλλαδίου με τίτλο: «FRAMME – LIFE 08 NAT/GR/000533 – Μεθοδολογία Αποκατάστασης Πυρόπληκτων Μεσογειακών Δασών. Ασφάλεια & Αποδοτικότητα 4 Παρεμβάσεων στην Natura 2000 της Ρόδου» το οποίο διανεμήθηκε τοπικά σε εκδηλώσεις στην Ρόδο.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Στο **Παράρτημα III** παρουσιάζεται η αξιολόγηση της οικονομικής διαχείρισης των δράσεων έως σήμερα. Ουσιαστικά συγκρίνονται οι δαπάνες του έργου σε σχέση με τον προβλεπόμενο εγκεκριμένο προϋπολογισμό. Τα αποτελέσματα δείχνουν πως, κυρίως λόγω της επέκτασης του αρχικού προγραμματισμού του έργου, κατά 2 εξάμηνα σε σύνολο, κατόπιν επικοινωνίας και συμφωνίας με την μονάδα Life, καθώς και λόγω αυξημένων απαιτήσεων του συντονιστή δικαιούχου, κάποιες δράσεις απαιτήσανε περισσότερους ανθρώπινους πόρους για την επιτυχή υλοποίηση τους και την γενικότερη κάλυψη αρχικών αδυναμιών του προγράμματος. Δεδομένης όμως της προόδου σημειώθηκε στο μεταξύ, δεν σημειώθηκε ανάγκη περαιτέρω αυξημένων χρεώσεων προσωπικού.

Οι δικαιούχοι κατάφεραν να καλύψουν όποια συμπληρωματικά κόστη από την ίδια συμμετοχή και την συγχρηματοδότηση που έχουν ήδη εξασφαλίσει.

Ακόμη τα αυξημένα κόστη στις δράσεις A3, D1, D2, E1, και E2 έχουν αποκλίσεις μικρότερες από 30.000 ευρώ (ή 10% της κατηγορίας δαπάνης) και άρα δεν απαιτείται τροποποίηση.

Επίσης η εξοικονόμηση πόρων σε άλλες δράσεις επέτρεψε την δυνητική μεταφορά ποσών σε δράσεις που το έχουν ανάγκη για την καλύτερη εξυπηρέτηση του έργου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ

Όνομα Δείκτη	Ορισμός Δείκτη	Τρόπος Υπολογισμού δείκτη	Τιμή Στόχος, Αναθεώρηση (αν υπάρχει),	Πραγματική Τιμή	Ερμηνεία Δείκτη
FRAMME Spatial Planning Index	Αφορά τον σχεδιασμό στον χώρο του έργου και την ενσωμάτωση στον σχεδιασμό του έργου του συνόλου των χωροταξικών δεδομένων της περιοχής εφαρμογής.	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από την δράση A2 – σύνταξη Σχεδίου Εφαρμογής και αποδοχής του από την ΕΕ	1	1	Επιτυχής Εκροή
FRAMME Action Planning Index	Αφορά τον σχεδιασμό των δράσεων του FRAMME και απεικονίζει τον αριθμό των ειδικών σχεδίων δράσης αναφορικά με τα αναμενόμενα προβλήματα και δυνητικές απειλές που παρατηρούνται στην περιοχή εφαρμογής.	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από την δράση A1 – σύνταξη 4 Σχεδίων Δράσης και αποδοχή τους από την ΕΕ	4	4	Επιτυχής Εκροές
FRAMME Management Planning Index	Αφορά την αποτίμηση του σχεδιασμού για την διαχείριση της περιοχής εφαρμογής του FRAMME και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό σχεδίων διαχείρισης της περιοχής εφαρμογής.	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από την δράση A1 – σύνταξη ΕΠΜ και αποδοχή της από την ΕΕ	1	1	Επιτυχής Εκροή
Restoration Index	Αφορά την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στον χώρο του	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από τις δράσεις C1, C2, C3, C4, C5	64 ha	-	Δεν δύναται να αποτιμηθεί στην παρούσα

	έργου και μετρά την αποτελεσματικότητα τόσο της κάθε παρέμβασης μεμονωμένα όσο και των μεταξύ τους συνδυασμών.				φάση λόγω πρόωρης περάτωσης του έργου
Reintroduction Index	Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της διατήρησης της φυσικής κατάστασης των ενδιαιτημάτων στην περιοχή εφαρμογής και κατά περίπτωση τυχόν σημαντικών ειδών που απαντώνται σε αυτά.	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από τις δράσεις C1, C2, C3, C4, C5	64 ha	-	Δεν δύναται να αποτιμηθεί στην παρούσα φάση λόγω πρόωρης περάτωσης του έργου
Conservation Index	Ο δείκτης αυτός αφορά την αποτίμηση της επιτυχούς επαναεισαγωγής φυτικού υλικού στην περιοχή εφαρμογής του FRAMME και απεικονίζει την συνολική έκταση όπου η επαναεισαγωγή αυτή χαρακτηριστεί ως επιτυχής. Για τον χαρακτηρισμό αυτό απαιτείται η επιβίωση τουλάχιστον του 70% των επανεισαχθέντων δενδρυλλίων.	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από τις δράσεις C1, C2, C3, C4, C5	16 ha	16 ha	Επιτυχής Εκροή παρ' όλη την πρόωρη περάτωση από τα μέχρι σήμερα επανεισαχθέντα δενδρύλλια, που φυτεύτηκαν σε 160 στρέμματα έχει επιβιώσει περίπου το 80% λόγω εντατικού προγράμματος αρδεύσεων,
FRAMME Study and Inventory Index	Αφορά τις μελέτες βάσης για τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά της	Επιτυχία προβλεπόμενων εκροών από την δράση A1 – σύνταξη 6	6	6	Επιτυχής Εκροές

	περιοχής εφαρμογής και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό των μελετών και καταλόγων βιοποικιλότητας στην περιοχή εφαρμογής.	Ειδικών Μελετών και αποδοχή τους από την ΕΕ			
FRAMME Workshop, Seminar & Conference Index	αφορά την συμμετοχή στα συνολικά 2 προγραμματισμένα συνέδρια	Συμμετοχή εκπροσώπων από τους διαχειριστικούς φορείς του Δικτύου Φύση 2000 στην Ελλάδα, εκπροσώπων της Ε.Ε., καθώς και συμμετοχή του ευρύτερου κοινού και εξειδικευμένων εκπροσώπων δημόσιας διοίκησης και επιστημονικής κοινότητας	100 συμμετέχοντες, αθροιστικά και για τις 2 εκδηλώσεις	98	Επιτυχής εκροές - Συνυπολογίστηκε η συμπληρωματική εκδήλωση παρουσίασης οχημάτων - 60 συμμετέχοντες
FRAMME Media Index	Αφορά την αποτίμηση της δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων του FRAMME τόσο μέσω δημοσιεύσεων όσο και μέσω παθητικών και ενεργητικών δράσεων.	Αναγνωσιμότητα, συνολικές πωλήσεις εντύπων, επισκεψιμότητα website / ακροαματικότητα / τηλεθέαση των ΜΜΕ (Ραδιόφωνο - Τηλεόραση) / επισκεψιμότητα των χώρων τοποθέτησης πινακίδων,	500.000 πρόσωπα για όλη την διάρκεια του προγράμματος	290.176 (+ 321.795)	Ικανοποιητική πορεία. Τελική τιμή: 290.176 δίχως όμως να έχουν προσμετρηθεί οι τουριστικοί κυρίως επισκέπτες σε σχέση με τις πινακίδες πόλης-λιμανιού. Τον Ιούνιο έφθασαν με πτήσεις τσάρτερ στη Ρόδο συνολικά 321.795

					άτομα
FRAMME Publication Index	Αφορά την αποτίμηση της επιτυχούς διάχυσης των αποτελεσμάτων του FRAMME μεταξύ εξειδικευμένου και ευρύτερου κοινού και απεικονίζει τον συνολικό αριθμό των εξειδικευμένων εκδόσεων στα πλαίσια του FRAMME	6 εκδόσεις στις οποίες συμπεριλαμβάνονται 2 ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (abstracts-papers) , 2 poster, 1 Laymans Report, 1 Manual	6	7	Επιτυχής Εκροές

II. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΩΝ

Παραδοτέο	Δράση	Προθεσμίες	Παρατηρήσεις επιτροπής LIFE – Δράση Ομάδας Έργου
(1) Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη	A.1	01/10/2010 – καθυστερημένη υποβολή 01/03/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Η ΕΕ ζήτησε διευκρινίσεις ως προς τον σκοπό και την χρηστικότητα της ΕΠΜ και την σύνδεση της με το Σχέδιο Εφαρμογής (A2). • Ζήτησε επίσης πιο ολοκληρωμένη ενσωμάτωση των ευρημάτων των 6 Ειδικών Μελετών. • Η ΕΕ ζήτησε ιεράρχηση των διαχειριστικών μέτρων που παρουσιάζονται διάσπαρτα στην ΕΠΜ καθώς και διακριτά τεχνικο-οικονομικά στοιχεία στα 4 Σχέδια Δράσης. • Ακόμη ζήτησε να μετονομαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρουσιάζεται ως η επίσημη ΕΠΜ της εν λόγω περιοχής Natura 2000 ειδικά εφόσον μόνο οι κρατικές αρχές οφείλουν και έχουν το δικαίωμα να αναθέσουν μία ΕΠΜ.

			<p>Η ομάδα έργου υπέβαλλε την αναθεωρημένη ΕΠΜ με την Ενδιάμεση Αναφορά.</p> <p>Η ομάδα έργου μετονόμασε την ΕΠΜ (Special Environmental Study) σε Περιβαλλοντική Μελέτη Ειδικού Σκοπού (Special Purpose Environmental Study)</p>
(6) Ειδικές Μελέτες	A.1	01/10/2010 – έγκαιρη υποβολή 01/09/2010	<ul style="list-style-type: none"> • Η ΕΕ ζήτησε κάποιες προσθήκες ως προς τους χάρτες και εικόνες καθώς και μεγαλύτερη ευκρίνεια λεζάντων. Ακόμη ζήτησε διευκρινίσεις ως προς την περίοδο μελέτης της βιοποικιλότητας και την προσθήκη πληθυσμιακών εκτιμήσεων και οικοτόπων. • Ζήτησε βελτιώσεις ως προς την μορφή και το περιεχόμενο της ανάλυσης επικινδυνότητας. <p>Οι 6 Ειδικές Μελέτες βελτιώθηκαν και υποβλήθηκαν με την 1^η Αναφορά Προόδου την οποία και αποδέχθηκε η ΕΕ.</p>
(4) Σχέδια Δράσης	A.1	01/10/2010 – καθυστερημένη υποβολή 01/03/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Η ΕΕ ζήτησε ιεράρχηση των διαχειριστικών μέτρων που παρουσιάζονται διάσπαρτα στην ΕΠΜ καθώς και διακριτά τεχνικο-οικονομικά στοιχεία στα 4 Σχέδια Δράσης. <p>Η ομάδα έργου υπέβαλλε τα αναθεωρημένα Σχέδια Δράσης με την Ενδιάμεση Αναφορά.</p>
(1) Σχέδιο Εφαρμογής - Αποτύπωση επί χάρτου 64 πειραματικών τεμαχίων	A.2	01/01/2011 - καθυστερημένη υποβολή 01/03/2011	<ul style="list-style-type: none"> • Η ΕΕ έκανε πολύ θετικά σχόλια για το Σχέδιο Εφαρμογής και τον πειραματικό σχεδιασμό. • Ζήτησε μία σχετική άδεια από την Δ/νση Δασών – η Ομάδα Έργου την προσκόμισε με την 2^η Αναφορά Προόδου. • Η ΕΕ ζήτησε διευκρίνιση σχετικά με την διασύνδεση της ΕΠΜ και των 6 Ειδικών Μελετών με την υλοποίηση του Σχεδίου Εφαρμογής. Η

			<ul style="list-style-type: none"> Έργου την προσκόμισε με την 2^η Αναφορά Προόδου. Η ΕΕ ζήτησε διευκρίνιση σχετικά με την διασύνδεση της ΕΠΜ και των 6 Ειδικών Μελετών με την υλοποίηση του Σχεδίου Εφαρμογής. Η Ομάδα Έργου απαντήσε στην ΕΕ για το εν λόγω θέμα κατά την Ενδιάμεση Αναφορά
Τεχνικές προδιαγραφές (5) προσκλήσεων ενδιαφέροντος για την υλοποίηση των εργασιών περίφραξης των πειραματικών τεμαχίων, κατασκευής κλαδοπλεγμάτων, μεταφοράς του εδαφοβελτιωτικού, προμήθειας των δέντρων & εκτέλεσης των εργασιών διάνοιξης λάκκων, φύτευσης & άρδευσης.	A.3	01/07/2010 - καθυστερημένη υποβολή 01/09/2010	<ul style="list-style-type: none"> Η ΕΕ ζήτησε να υποβληθούν ξανά λόγω αλλαγών Καλλικράτη. Η Ομάδα Έργου προχώρησε σε σύνταξη και έγκριση από την Περιφέρεια Ν.Αιγαίου Μελέτης Αυτεπιστάσιας, έγγραφα τα οποία υπέβαλε κατά την 2^η Αναφορά Προόδου.
Κατασκευή κλαδοπλεγμάτων σε (32) περιφραγμένα πειραματικά τεμάχια, έκτασης ενός εκταρίου το καθένα.	C.1	01/10/2011	Οι Δράσεις Διατήρησης καθυστέρησαν λόγω προβλημάτων του ΔΡ και δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης. Έλαβε χώρα συντήρηση και επισκευή των αντιδιαβρωτικών έργων σε 15 τεμάχια.
Ενσωμάτωση βελτιωτικών εδάφους σε (32) περιφραγμένα πειραματικά τεμάχια, έκτασης ενός εκταρίου το καθένα.	C.2	01/10/2011	Οι Δράσεις Διατήρησης καθυστέρησαν λόγω προβλημάτων του ΔΡ και δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης. Έλαβε χώρα φύτευση σε 14 τεμάχια με συνολικά 1500 τοπικά πεύκα, κυπαρίσσια και κέδρους.
Εμπλουτισμός τοπικού αναπαραγωγικού φυτικού δυναμικού με δενδροφυτεύσεις σε (32) περιφραγμένα πειραματικά τεμάχια, έκτασης ενός εκταρίου το καθένα.	C.3	31/12/2011	Οι Δράσεις Διατήρησης καθυστέρησαν λόγω προβλημάτων του ΔΡ και δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης. Έλαβε χώρα βελτίωση του εδάφους με λυματολάσπη σε 12 τεμάχια.
Άρδευση με κατάλληλο νερό από τριτοβάθμιες/ δευτεροβάθμιες εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε (32) περιφραγμένα πειραματικά τεμάχια, έκτασης ενός εκταρίου το	C.4	01/10/2013	Οι Δράσεις Διατήρησης καθυστέρησαν λόγω προβλημάτων του ΔΡ και δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης. Τα φυτά αρδεύονται πολύ τακτικά (12 εκτάρια).

έκτασης ενός εκταρίου το καθένα.			
Οδηγός Καλών Πρακτικών Αποκατάστασης Πυρόπληκτων Μεσογειακών Δασών	C.5	01/01/2014	Οι Δράσεις Διατήρησης καθυστέρησαν λόγω προβλημάτων του ΔΡ και δεν πρόλαβαν να ολοκληρωθούν λόγω πρόωρης περάτωσης. Το ΟΠΠ όμως πρόλαβε και παράγαγε το εργαλείο GIS αλλά και μία πρώτη έκδοση (δίχως το απαιτούμενο χρονικό διάστημα για ολοκληρωμένη παρακολούθηση) του Οδηγού Καλών Πρακτικών που είναι και το βασικό παραδοτέο του προγράμματος.
(5) Πινακίδες & (5) Σήματα Πόρτας	D.1	01/07/2010 – καθυστερημένη ολοκλήρωση των πινακίδων 17/12/2012	Η ΕΕ θεώρησε σκόπιμο να καθυστερήσει την κατασκευή 5 Πινακίδων (3 πεδίου & 2 πόλης) λόγω του ότι καθυστερούσε η υλοποίηση στο πεδίο. Μόλις ξεκίνησε η υλοποίηση πεδίου τότε και η ΕΕ σχεδίασε και προχώρησε στην κατασκευή και αποστολή των πινακίδων στη Ρόδο οι οποίες και τοποθετήθηκαν την άνοιξη 2013.
Ιστοσελίδα Προγράμματος	D.2	01/05/2010	<ul style="list-style-type: none"> • Η ολοκλήρωση της ιστοσελίδας έγινε εντός της προθεσμίας που είχε τεθεί. <p>Με την αποδοχή της Αρχικής Αναφοράς από την ΕΕ έγιναν κάποιες υποδείξεις οι οποίες στην συνέχεια κατά βάση ενσωματώθηκαν. Με τα σχόλια που ακολούθησαν την 1^η Αναφορά Προόδου έγιναν κάποιες περαιτέρω αλλαγές στην μορφή της ιστοσελίδας. Παρόλα αυτά, λόγω έλλειψης προσωπικού της ΕΛΕΤ και προβλημάτων με τον διαχειριστή της ιστοσελίδας υπήρξαν μεγάλες καθυστερήσεις και η ιστοσελίδα βγήκε εκτός λειτουργίας για κάποιο χρονικό διάστημα. Η μεταφορά και αναβάθμιση της ιστοσελίδας ανατέθηκε σε νέο συνεργάτη με την βοήθεια του οποίου ξεπεράστηκαν τα βασικά</p>

			προβλήματα λειτουργίας. Ο συνολικός αριθμός επισκεπτών της ιστοσελίδας του προγράμματος (01/01/2010 – 30/06/2013) ήταν 2839.
Layman's Report (Μη-Εξειδικευμένη Αναφορά)	D.3	01/01/2015	Υποβάλλεται με την Τελική Αναφορά.
Συνέδριο Εκδήλωση για το τέλος του προγράμματος	D.4	01/10/2011 Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε με μικρή καθυστέρηση - 28/11/2011 01/11/2013	<ul style="list-style-type: none"> • Η πραγματοποίηση του συνεδρίου έγινε σύμφωνα με τις αρχικές παραμέτρους και εντός του σχετικού προϋπολογισμού. Μόνη βασική τροποποίηση η αλλαγή του τόπου, από τη Ρόδο στην Αθήνα για τη διευκόλυνση μεγαλύτερου αριθμού συμμετεχόντων.
Δημοσιεύσεις	D.5	31/12/2013	4 επιστημονικές δημοσιεύσεις
Μετά LIFE Σχέδιο Διατήρησης	D.6	01/01/2015	Υποβάλλεται τώρα με την Τελική Αναφορά.
A. Αρχική Αναφορά B. 1η αναφορά προόδου Γ. Αναφορά για τη συμπλήρωση του ήμισυ του προγράμματος Δ. 2η αναφορά προόδου E. Τελική αναφορά που θα συμπεριλαμβάνει σε ξεχωριστό κεφάλαιο το «Μετά-LIFE Σχέδιο Επικοινωνίας»	E.1	A. 01/10/2010 - υποβλήθηκε εγκαίρως B. 01/07/2011 – υποβλήθηκε στις 01/10/2011 κυρίως λόγω Αιτήματος Αναθεώρησης Γ. 01/01/2012 – αντικατάσταση με την 2 ^η Αναφορά Προόδου κατόπιν υποδείξεις της ΕΕ και της ΕΟΠ, υποβολή στις 01/06/2012. Δ. Υποβλήθηκε αντί της Ενδιάμεσης 01/06/2012. E. 01/04/2014	A. Η ΕΕ αποδέχθηκε την Αρχική Αναφορά στις 26/10/2010 και εξέφρασε τις ανησυχίες της σχετικά με τις επικείμενες αλλαγές που θα επιφέρει ο Καλλικράτης. B. Η ΕΕ σχολίασε θετικά το βελτιωμένο τρόπο αναφοράς και αποδέχθηκε την 1 ^η Αναφορά Προόδου 28/10/2011. Γ. Η ΕΕ έλαβε την 2 ^η Αναφορά Προόδου και έστειλε αρκετά σχολία κυρίως όσον αφορά τις καθυστερήσεις στις δράσεις C. Η Ενδιάμεση Αναφορά υποβλήθηκε 01/2013 και απαντήσε στα ζητήματα που έθεσε η ΕΕ. Δ. Η Τελική Αναφορά υποβάλλεται νωρίτερα (01/10/2013) λόγω περάτωσης.
Πλάνο Αξιολόγησης και Τελική Αναφορά Αξιολόγησης	E.2	01/01/2015	Έχει ήδη παραδοθεί το Πλάνο και η Αρχική Αναφορά. Υποβάλλεται τώρα με το πέρας του προγράμματος η Τελική Αναφορά Αξιολόγησης.
Audit	E.3	01/01/2015	Υποβάλλεται τώρα με την Τελική Αναφορά.

Παρουσίαση του προγράμματος & συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια ή/ και επισκέψεις σε χώρες με ανάλογους μηχανισμούς αποκατάστασης, τουλάχιστον 2 ταξίδια	Ε.4	Κατανεμημένα κατά τη διάρκεια όλων των χρόνων εφαρμογής	Το πρόγραμμα έχει ως τώρα παρουσιασθεί σε 4 σημαντικά συνέδρια: α/ 12ο Διεθνές Συνέδριο Περιβαλλοντικής Επιστήμης και Τεχνολογίας CEST 2011, 8 – 10 Σεπτεμβρίου 2011, Ρόδος β/ 20 ^ο Συνέδριο <i>XX International Scientific and Professional Meeting Ecological Truth Eco-Ist'12</i> , 30 Μαΐου – 2 Ιουνίου 2012, Σερβία γ/ Forest Water Interactions with respect to Air Pollution and Climate Change IUFRO WG 7.01.08 Conference, Τουρκία, 2-6 Σεπτεμβρίου 2012 δ/ IUCN World Conservation Congress 6-15 Σεπτεμβρίου 2012, Κορέα.
---	-----	---	--

III. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Δράση	Πορεία - Ολοκλήρωση Δράσης	Προβλεπόμενο Κόστος (€)	Δαπάνες (€) έως 30/06/2013	Σχόλια - ερμηνεία
A1	Ολοκληρώθηκε	84.050,00	69.888,80	Η ομάδα έργου κατάφερε να εξοικονομήσει πόρους στην κατηγορία External Assistance μέρος των οποίων δύναται να μεταφερθούν για την κάλυψη αναγκών External Assistance σε άλλες δράσεις. Ακόμη εξοικονομήθηκαν πόροι από την κατηγορία Ταξίδια που και πάλι θα μοιραστούν σε Ταξίδια άλλων δράσεων που αναγνωρίζεται ανάγκη (π.χ. A2).
A2	Ολοκληρώθηκε	28.950,00	25.557,10	
A3	Ολοκληρώθηκε	14.025,00	20.857,55	Το τελικό κόστος είναι μεγαλύτερο αλλά αφορά μόνο την κατηγορία Άμεσο

				Κόστος Προσωπικού και δεν επηρεάζει αρνητικά ούτε απαιτούνται παραπάνω κοινοτικοί πόροι.
C1	Δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί λόγω περάτωσης	80.625,00	13.494,86	
C2	Δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί λόγω περάτωσης	186.775,00	58.524,86	
C3	Δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί λόγω περάτωσης	122.975,00	37.043	
C4	Δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί λόγω περάτωσης	450.795,00	267.311,98	
C5	Δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί λόγω περάτωσης	296.050,00	210.060,64	
D1	Ολοκληρώθηκε	3.625,00	8.066,39	Το τελικό κόστος στην κατηγορία External Assistance είναι μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο κυρίως λόγω αδυναμίας να βρεθεί κατασκευαστής για τις πινακίδες με τόσο χαμηλή προσφορά. Το πραγματικό κόστος των πινακίδων δεν εκτιμήθηκε σωστά κατά την υποβολή της πρότασης δυστυχώς. Εφόσον όμως η απόκλιση είναι 3.236 ευρώ, άρα μικρότερη από 30.000 ευρώ (ή 10% της κατηγορίας δαπάνης - 26.700) δεν υπάρχει πρόβλημα.
D2	Ολοκληρώθηκε	10.000,00	14.020,10	Το τελικό κόστος στην κατηγορία External Assistance είναι λίγο μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο κυρίως λόγω απρόβλεπτων τεχνικών προβλημάτων της ιστοσελίδας που απαίτησαν συμπληρωματικές

				εργασίες που δεν είχαν προβλεφθεί στην σύμβαση με τον αρχικό σχεδιαστή της ιστοσελίδας. Εφόσον η απόκλιση είναι 848 ευρώ, άρα μικρότερη από 30.000 ευρώ (ή 10% της κατηγορίας δαπάνης - 26.700) δεν υπάρχει πρόβλημα.
D3	Ολοκληρώθηκε	3.625,00	476,65	
D4	Ολοκληρώθηκε	26.000,00	8.888,02	
D5	Ολοκληρώθηκε	2.700,00	2.700,61	
D6	Ολοκληρώθηκε	0,00	0,00	
E1	Ολοκληρώθηκε	96.810,00	120.942,25	<p>Το αυξημένο κόστος της δράσης αυτής προκύπτει από την χρονική επέκταση του αρχικού προγραμματισμού του έργου που προέκυψε 2 φορές. Ο αρχικός έληγε ουσιαστικά στο τέλος του 2013, στην συνέχεια επεκτάθηκε στα μέσα 2014 λόγω Καλλικράτη και Τροποποίησης σε συνεργασία με την Μονάδα Life. Και τέλος επεκτάθηκε μία ακόμη φορά στο τέλος του 2014 κατόπιν αιτήματος της ίδιας της Μονάδας. Οι αλλαγές αυτές απαιτήσαν ένταση εργασιών και κατά συνέπεια αυξημένες χρεώσεις προσωπικού και υπερκάλυψη του External Assistance. Επίσης λόγω ενδιάμεσων παρατηρήσεων και υποδείξεων από την μονάδα Life προς τον συντονιστή για την καθυστερημένη υλοποίηση κάποιων δράσεων, και προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά, ο</p>

				<p>συντονιστής αναγκάστηκε να αφιερώσει σημαντικά μεγαλύτερο χρόνο από τον αρχικά προβλεπόμενο. Ακόμη λόγω παραίτηση του Εξωτερικού Διαχειριστή έπρεπε να προσληφθεί νέος.</p>
E2	Ολοκληρώθηκε	13.500,00	22.076,22	<p>Το τελικό κόστος που επηρεάζει την κατηγορία External Assistance είναι λίγο μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο κυρίως λόγω των καθυστερήσεων στο πεδίο που απαιτήσαν συμπληρωματική επίβλεψη. Εφόσον η απόκλιση είναι μικρότερη από 30.000 ευρώ (ή 10% της κατηγορίας δαπάνης - 26.700) δεν υπάρχει πρόβλημα.</p>
E3	Ολοκληρώθηκε	11.600,00	10.455	
E4	Ολοκληρώθηκε	12.250,00	10.050	
ΣΥΝΟΛΟ		1.444.355,00	900.414,78	